

ULOVLIG VÅBENBESIDDELSE

under særligt skærpende omstændigheder og strafskærpelser

Speciale udarbejdet af:

Miriam Sigsgaard - 20178125

Sara Hyltoft – 20163782

Vejleder:

Lene Wachter Lentz

Aalborg Universitet 2020

Indholdsfortegnelse

Abstract.....	5
1. Indledning.....	7
<i>1.1. Problemformulering.....</i>	<i>8</i>
2. Afgrænsning	8
3. Metode.....	9
4. Våbenbesiddelse	11
<i>4.1. Besiddelsesbegrebet – U 2020.1254 H</i>	<i>12</i>
4.1.1. Byrettens afgørelse	12
4.1.2. Landsrettens afgørelse	13
4.1.3. Højesterets afgørelse	14
<i>4.2. Fysisk våbenbesiddelse</i>	<i>16</i>
<i>4.3. Besiddelse af våben i nær fysisk tilknytning til gerningsmanden.....</i>	<i>18</i>
<i>4.4 Besiddelse ved fund af DNA på våbnene.....</i>	<i>25</i>
<i>4.5. Sammenfatning.....</i>	<i>28</i>
5. Straffelovens § 192 a	30
<i>5.1. Ændringer i bestemmelsen.....</i>	<i>30</i>
5.1.1. Offentligt tilgængeligt sted.....	31
5.1.2. Ammunition udelades.....	33
5.1.3. Minimumsstraffe	33
<i>5.2 Sammenfatning.....</i>	<i>36</i>
6. Begrebet særligt skærpende.....	37
<i>6.1. Besiddelse på offentligt tilgængeligt sted.....</i>	<i>37</i>
<i>6.2 Besiddelse på ikke offentligt tilgængeligt sted</i>	<i>37</i>
6.2.1. Tilknytning til kriminelt miljø.....	42
6.2.2. Forstraffe	44
6.2.3. Opbevaringsmåden	45
6.2.4. Anskaffelsesmåden.....	47
<i>6.3 Sammenfatning.....</i>	<i>48</i>

7. Bandepakke I, II og III	50
7.1. <i>Straffelovens § 81 a</i>	50
7.1.1 Gensidigt opgør	51
7.2 <i>Ny formulering af § 81 a</i>	51
7.2.2. Nyt konfliktbegreb	52
7.3 <i>Sidste ændring af 81 a</i>	53
7.3.1. Egnet til at fremkalde en konflikt	53
7.4. <i>Straffelovens § 81 b</i>	56
7.4.1. Bestemmelsen indføres	56
7.4.2. Anvendelse af skydevåben	56
7.4.3. Begrebet offentligt tilgængeligt sted	56
7.4.4. Straffastsættelse	57
7.4.5. Bestemmelsen ændres	59
7.5. <i>Straffelovens § 81 c</i>	60
7.5.1. Betingelser	61
7.6 <i>Straffelovens § 79 a – opholdsforbud</i>	64
7.6.1. Straffelovens § 79 a, stk. 1, 1. pkt.	64
7.6.2. Straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt.	65
7.6.3. Begrebet “gruppe af personer”	65
7.6.4. Konsekvensen af et opholdsforbud	67
7.6.5. Den tidsmæssige udstrækning af opholdsforbuddet	70
7.6.6. Ophævelse af opholdsforbud	70
7.6.7. Særlig adgang til at opholde sig i opholdsforbuddets område	71
7.6.8. Sanktion for at overtræde opholdsforbuddet	71
7.7. <i>Deltagelse i exit-program</i>	71
7.8 <i>Sammenfatning</i>	72
8. Konklusion	73
9. Retspolitiske overvejelser	75
Litteraturliste	77

AALBORG UNIVERSITET

Titelblad

Opgave: Kandidatspeciale

Uddannelse og uddannelsessted: Jura, Aalborg Universitet

Fagområde: Strafferet

Dansk titel: Ulovlig våbenbesiddelse under særligt skærpende omstændigheder og strafskærper

English title: Illegal possession of weapons under particularly aggravating circumstances and sentence aggravation

Afleveringsdato: 4. december 2020

Antal anslag: 166.548 (ekskl. forside, fodnoter, abstract, indholdsfortegnelse, litteraturfortegnelse og bilag)

Vejleder: Lene Wachter Lentz

Udarbejdet af: Miriam Sigsgaard (Studienummer: 20178125) og Sara Hyltoft (Studienummer: 20163782)

Abstract

The aim of this project is to investigate, when a criminal charge can be categorised as criminal possession of a weapon under the provisions of section 192 a, of the danish legal and under which circumstances the possession can be categorized as *particularly aggravating*. Furthermore, the aim is to enlighten which penal sanctions such possession may imply, comprising how the law package against gangs has affected the penalty to the offence and other legal consequences.

In the project the jurisprudential method is applied to describe, interpret and organise applicable law. The primary source of law, which is used in this project, is the legal acts and their corresponding legislative preparatory, since there has been a comprehensive regulation regarding illegal possession of a weapon since the introduction of section 192 a of the legal code in 1997. The terms *possession* and *particularly aggravating circumstances* are diffuse in legislative preparatory. Hence an analysis of case-law including the use of judicial decisions from the Supreme Court and the High Court. Case-law will moreover be utilised throughout the project to analyse the current law.

The first part of the analysis is conducted by investigation of, when one can incur criminal liability regarding illegal possession of a weapon. Based on the legislative preparatory and judicial decisions of the Supreme Court it is diffuse what constitutes the term *possession*. Therefore, with the aid of abundant case-law, an analysis will be conducted towards illuminating which circumstances affect the criminal liability for possession. This organisation establishes an overview, which cannot be derived from the legislative preparatory or the individual sentences, since this depends on the case-specific circumstances.

The second part of the analysis concerns the term *particularly aggravating*. This section is particularly relevant since criminal liability is only in conformity with section 192 a of the legal code, if the illegal possession is under *particularly aggravating circumstances*. Section 192 a of the legal code can be used to increase the sentence. Possession of a weapon on a publicly available place is in itself a *particularly aggravating* circumstance. Therefore, this analysis will be focusing on when possession on a non-publicly available location is covered by the concept.

The last part of the analysis includes the circumstances and other legal consequences, which conviction under section 192 a of the legal code can trigger. Three so-called “bandepakker” have been

introduced with the purpose of confinement of members of biker and other gangs. These “bandepakker” was introduced on the basis of the numerous shootings in the large cities of Denmark. Thus, no matter the wide field of application, the “bandepakker” has been introduced due to conflicts wherein weapons have been used.

With the introduction of sections 81 a, b and c of the legal code there is the possibility to double or increase the duration with up to half of a regular sentence for violations of a number of provisions. Furthermore, under section 79 a there has been given the possibility to sentence with exclusion, so that the convicted person cannot stay near the crime scene or near the facilities belonging to the gang in Denmark. The introduction of the “bandepakker” also resulted in the introduction of a minimum sentence of 2 years for criminal violations of section 192 a.

It can finally be concluded that an actual definition of the concept of possession cannot be defined, but that this is supplemented by practice. The term *particularly aggravating* includes different aspects, and a concrete assessment needs to be conducted. From the analysis it can be derived, that the legal position has changed after the decision of the Supreme Court (H 2020.499 H), since a new weighing of the minutes is now conducted compared to before. With the possibility to increase the sentence it has become especially relevant whether one is made criminally liable under the law of arms or the legal code since section 192 a of the legal code triggers a number of reinforcements which has substantially changed the legal position.

1. Indledning

Højesteret har siden 2009 afsagt 10 domme vedrørende straffelovens § 192 a. Højesteret afsagde en dom den 6. december 2019, hvor Højesteret ændrede landsrettens afgørelse om, at der var besiddet et oversavet jagtgevær med ammunition på bopælen under *særligt skærpende* omstændigheder. Det er derfor interessant at undersøge, om der er sket en ændring i retstilstanden og opfattelsen af, hvornår våbenbesiddelse er sket under *særligt skærpende* omstændigheder.

Siden 1946 har ulovlig våbenbesiddelse været kriminaliseret i våbenloven og i 1997 indførtes første gang en bestemmelse i straffeloven (straffelovens § 192 a), som kunne forhøje straffen under særlige omstændigheder. Disse bestemmelser har efterfølgende været genstand for en række ændringer og skærpselser, senest i 2020.

De mest centrale af disse lovændringer og skærpselser er indført i forbindelse med de såkaldte bandepakker, som er indført i henholdsvis 2009, 2014 og 2017. Bandepakkerne primære formål har været at minimere særligt rocker- og bandekriminalitet ved bl.a. at indføre minimumstraffe, strafforhøjelsesregler og mulighed for at give opholdsforbud for at skabe tryghed. Bandepakkerne har endvidere haft til formål at holde bandemedlemmer og rockere fra gaden, og derfor er undertitlen til bandepakke III også ”Bander bag tremmer”.

Bandepakkerne har medført kritik bl.a. fra John Hatting, formand for Kriminalforsorgsforeningen, som i forhold til opholdsforbuddene udtaler: ”*De bandekriminelle vil derfor ryge ind og ud af fængslerne i længere og længere tid (...)*”. Han udtaler endvidere at ”*det vil koste samfundet flere penge (...)*”.¹ Kritikken har også været rettet mod de elementer af bandepakke III, der vil modvirke resocialiseringen, fordi der i bandepakkerne har været fokus på skærpselse af straffe. Bjørn Elmquist, formand i Retspolitisk Forening udtaler, at ”*mange af pakkens elementer vil modvirke resocialisering af rocker- og bandemedlemmer. Og al erfaring viser, at jo mindre man resocialiserer folk, jo større risiko er der for, at de begår ny kriminalitet(...)*”².

Rocke- og bandekriminalitet kan have store konsekvenser for menneskers liv, og det har særligt i storbyerne givet anledning til flere skudepisoder på offentligt tilgængeligt sted, hvorfor den type af

¹ <https://www.tv2lorry.dk/region-hovedstaden/ny-bandepakke-moder-kritik-kriminelle-kan-ikke-udelukkes>

² <https://jyllands-posten.dk/politik/ECE9563771/kritik-bandepakke-er-meget-indgribende-over-for-indsatte/>

kriminalitet har en betydning for befolkningens retsfølelse, hvilket givetvis også har givet anledning til den omfattende regulering af straffeloven i forhold til besiddelse og anvendelse af skydevåben.

1.1. Problemformulering

Formålet med dette projekt er først og fremmest at undersøge, hvornår der er tale om ulovlig våbenbesiddelse i bestemmelsesens forstand, herunder hvad begrebet besiddelse under *særligt skærpende* omstændigheder omfatter, hvilket er formuleringen i den nugældende strafforhøjelsesregel i straffelovens § 192 a. Desuden vil det blive undersøgt, hvordan ændringerne i straffeloven samt indførslen af bandepakkerne har påvirket retstilstanden, herunder særligt i forhold til strafudmåling.

2. Afgrænsning

Strafforhøjelsesreglen i straffelovens § 192 a kan anvendes for en række handlinger, såfremt disse foretages under særligt skærpende omstændigheder. I bestemmelsen oplistes følgende handlinger: *”indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, tilvirke, udvikle eller med henblik på udvikling forsøge i (...)”*. Der foreligger fra lovgivers side ingen egentlige definitioner af disse. I projektet vil der udelukkende være fokus på handlingen at besidde, idet det er denne handling, som i praksis ses at have flest nuancer og grænsesituationer.

Bestemmelsen finder anvendelse for både 1) skydevåben og 2) andre våben og eksplosivstoffer. ”Andre våben” kan være håndgranater, miner eller andet krigsmateriel³. Dette projekt vil kun berøre besiddelse af skydevåben, som er de våben, der er omfattet af våbenlovens § 1, nr. 1.

Det bemærkes, at idet straffelovens § 192 a er en strafforhøjelsesregel, vil der ved tiltalerejsning ligeledes citeres den overtrådte bestemmelse efter våbenloven. Citering af våbenloven udelades ved gennemgang af retspraksis, hvor dette ikke ses relevant.

Der skelnes i praksis mellem besiddelse på offentligt og ikke-offentligt tilgængeligt sted, da det efter indførelsen af straffelovens § 192 a, stk. 3 anses for yderligere skærpende, når besiddelsen sker på offentligt tilgængeligt sted. I afsnit 6 ”Begrebet særligt skærpende” vil der udelukkende anvendes praksis, hvor der er tale om besiddelse på ikke-offentligt tilgængeligt sted, idet udgangspunktet er, at

³ Nielsen, Gorm Toftegaard m.fl. (2017), s. 310

det i sig selv er særligt skærpende at besidde skydevåben offentligt⁴. Besiddelse på offentligt tilgængeligt sted vil dog berøres sporadisk i projektet.

Strafferammen i straffelovens § 192 a indeholder en minimumstraf på 2 år. Minimumstraffen kan fraviges ved anvendelse af straffelovens § 83, ”når oplysninger om gerningen, gerningsmandens person eller andre forhold afgørende taler herfor”. Adgangen til at nedsætte straffen under strafferammen vil kort nævnes, men vil ikke blive gennemgået nærmere i projektet.

Forbuddet mod våbenbesiddelse er undtaget fra personer, der har erhvervet jagttegn og som har en våbenpåtegning, samt personer der har erhvervet våbentilladelse. Disse situationer vil ikke blive gennemgået, da projektets formål er at redegøre for den ulovlige våbenbesiddelse.

I nærværende projekt vil der foretages en gennemgang af bandepakkerne. Bandepakkerne indeholder, udover strafskærpelser og indførsel af opholdsforbud, regler og aftaler om straffuldbyrdelse samt vurderinger af Danmarks forpligtelser i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Disse elementer medtages ikke i projektet.

Begrebets ordlyd *særlig/særligt skærpende* ses anvendt forskelligt i forskellige sammenhænge. I straffelovens § 192 a's forarbejder ses begrebet at være anført som *særlig skærpende*. Det fremgår af Retsinformation, Karnov, retspraksis og litteratur i øvrigt, at begrebet *særligt skærpende* er anvendt. Dette vil også være begrebet, der anvendes i projektet, således der ikke opstår tvivl om ordlyden.

3. Metode

I nærværende projekt vil den retsdogmatiske metode anvendes, hvilken indebærer, at gældende ret beskrives, analyseres og systematiseres⁵. Metoden vil blive brugt til at belyse det strafferetlige område for våbenbesiddelse og brugen heraf, herunder under særligt skærpende omstændigheder efter straffelovens § 192 a. Der vil udarbejdes en analyse af relevante retskilder. På baggrund af disse resultater vil der ske en systematisering heraf for at kunne definere den gældende retstilstand.

⁴ Rigsadvokatmeddelelsen – Sanktionspåstande i våbensager (2020), pkt. 4.1.5

⁵ Munk-Hansen, Carsten (2018), s. 204f.

Gældende ret er defineret ved de i samtiden gældende retsregler. Gældende ret kaldes ved latinsk betegnelse *de lege lata*, og adskiller sig fra *de lege ferenda*, som er overvejelser om fremtidig lovgivning⁶. Gældende ret defineres efter nordisk tradition ud fra fire retskilder: loven, retspraksis, sædvane og forholdets natur⁷.

I projektet vil den primære retskilde, loven, herunder særligt straffeloven, anvendes med stor vægt. Der vil endvidere blive inddraget bemærkninger til lovforslagene, som undertiden har ændret både våben- og straffelovens regler om besiddelse og brug af skydevåben, samt lovforarbejder der vedrører straffelovens §§ 81 a, 81 b, 81 c samt 79 a. Der vil herudover blive anvendt retspraksis med stor vægt, da dette bidrager til at forstå, hvornår der er tale om våbenbesiddelse samt retspraksis for strafudmålingen, som er en central problemstilling i dette projekt.

Retspraksis er udfundet via Karnovs online database⁸. Der vil blive anvendt to utrykte domme fra byretten og trykte domme fra landsretterne og Højesteret. Dommene fra landsretterne og Højesteret har en højere præjudikatværdi, men begrundelsen for at medtage byretsdomme er, at de helt specifikt tager stilling til, hvornår der er tale om våbenbesiddelse og anvendelsen af straffelovens §§ 81 a, 81 b, 81 c samt § 79 a. Domme fra landsretterne og Højesteret kan fastlægge nye retstilstande, der vil få betydning for senere afgørelser af lignende sager⁹. Særligt vil der foretages en analyse af Højesterets domme, som bidrager til en analyse af, hvornår våben besiddes under særligt skærpede omstændigheder efter straffelovens § 192 a. Den udvalgte praksis vil primært være fra efter lovændringen i 2009, idet praksis efter indførelsen af denne skærpelse er særligt relevant for projektet.

Ved analysen af retspraksis er der taget højde for, at domstolene tager stilling til, hvad der er fundet bevist i den konkrete sag. Det er derfor nødvendigt at forholde sig til, hvad domstolene har lagt til grund ud fra sagens fakta.

Der vil i et minimalt omfang anvendes juridisk litteratur til at belyse gældende ret. Litteraturen bliver anvendt med respekt for retskildehierarkiet, hvorefter det ikke efter traditionel retskildeteori betragtes

⁶ Munk-Hansen, Carsten (2018), s. 73

⁷ Munk-Hansen, Carsten (2018), s. 15

⁸ www.karnovgroup.dk

⁹ Munk-Hansen, Carsten (2018), s. 324

som en retskilde, idet forfattere ikke kan skabe gældende ret, men udelukkende bidrage med deres fortolkning heraf¹⁰.

Som ovenfor nævnt består den juridiske videnskab både af gældende ret og retspolitiske overvejelser om fremtidig lovgivning. Gældende ret og retspolitik har nær sammenhæng, hvilket ses i de tilfælde, hvor domstolene skaber ret, eller når jurister deltager i lovforberedende udvalg¹¹. Det er vigtigt at have et indgående kendskab til gældende ret for at kunne skabe fremtidig ret, hvorfor det er en forudsætning at analysere gældende ret forinden udarbejdelsen af et retspolitisk afsnit¹². Afsnittet om retspolitiske overvejelser er derfor også placeret derefter i projektet.

4. Våbenbesiddelse

Ifølge dansk ret er der tale om ulovlig våbenbesiddelse, såfremt en række våben og eksplosivstoffer erhverves, besiddes, bæres eller anvendes uden tilladelse fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil jf. våbenlovens § 2, stk. 1. De relevante våben for nærværende projekt, der kræver tilladelse, er oplistet i våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 1, nr. 2 og nr. 3 og omfatter: *”skydevåben samt genstande, der fremtræder som skydevåben og som følge af konstruktionen eller det anvendte materiale kan ombygges hertil”* og *”dele, der er specielt konstrueret eller modificeret til et skydevåben, og som er væsentlige for anvendelse af våbnet, herunder aftagelige magasiner, bundstykker, baskyler, løb, låsestole, piber, rammer, slæder og tromler.”* Det vil det også være nødvendigt at have tilladelse til at opbevare *”ammunition til skydevåben, derunder også patronhylstre, tændskruer, fængelhætter, brandrør og projektiler,”* såfremt opbevares skal være lovligt.

Det fremgår ikke af forarbejderne til våbenloven, under hvilke nærmere omstændigheder, der kan være tale om besiddelse. I forarbejderne til L 1997-06-10 nr. 411, om bl.a. indførelsen af straffelovens § 192 a, henvises der under pkt. 12 til, at *”formuleringen indfører, tilvirker, besidder, bærer, anvender eller overdrager”* er en gentagelse af den formulering, som anvendes i våbenloven. Det fremgår ikke nærmere, hvornår der er tale om besiddelse, og det er blot beskrevet, at såfremt man er i besiddelse af særdeles farlige våben, vil man være omfattet af den foreslåede § 192 a i straffeloven.¹³ Dog

¹⁰ Munk-Hansen, Carsten (2017), s. 74

¹¹ Evald, Jens, (2016), s. 149

¹² Evald, Jens (2016), s. 149

¹³ LFF 1996-11-28 nr. 98, pkt. 12

fremgår det af forarbejderne til L 2014-06-25 nr. 733, at der ikke er et krav om, at en person ejer skydevåbnet for at der kan blive tale om besiddelse, og såfremt en person transporterer en andens våben på sin person eller i en taske, vil det således også være omfattet af besiddelsesbegrebet¹⁴. På den baggrund kan der dog ikke udledes en egentlig definition ud fra lovforarbejderne, og det må i stedet udledes af retspraksis.

4.1. Besiddelsesbegrebet – U 2020.1254 H

Højesteret har i U 2020.1254 H udtalt sig om besiddelsesbegrebet efter straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. våbenlovens § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 1, nr. 2 og nr. 3. Dommen kan anvendes til at belyse besiddelsesbegrebet, også selvom det vedrører overtrædelse af straffelovens § 192 a, da selve besiddelsesbegrebet findes i citeringen af våbenloven.

Sagen omhandlende T og T2, som i forening var tiltalt for overtrædelse af straffelovens 192 a, stk. 1, nr. 1 jf. våbenlovens § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 1, nr. 2 og nr. 3, jf. § 81 a ved i to forhold at have besiddet våben i september 2017. Forhold 1 vedrørte besiddelse af 10 våben, herunder pistoler, maskinpistoler, en revolver og en riffel, i et kælderrum tilhørende en ejendom beliggende X-gade 1 i København. Forhold 2 vedrørte besiddelse af en revolver i et kælderrum tilhørende en ejendom beliggende X-gade 3 i København N. T erkendte besiddelse i forhold 2, og de tiltalte påstod i øvrigt frifindelse.

4.1.1. Byrettens afgørelse

Et enigt nævningeting frifandt T2. Retten lagde vægt på, at der ikke var ført det fornødne bevis for i forhold 1, at T2 havde en særlig tilknytning til kælderlokalet tilknyttet ejendommen beliggende X-gade 1 i København. T2 og hans familie boede i en lejlighed på 1. sal i samme ejendom som kælderrummet i X-Gade 3 var beliggende, og der var i lejligheden fundet en nøgle, der passede til en overlåst hængelås, som blev fundet i kælderrummet. Den omstændighed kunne ikke føre til et andet resultat. T2 havde forklaret, at dennes bror havde rådighed over kælderrummet i en periode fra 2005 til omkring 2012. Forklaringen var bestyrket af, at det fremgik af et nøglekontrolkort, at T2's bror havde fået udleveret en nøgle til kælderen den 29. august 2005. I kælderrummet havde politiet fundet personlige papirer tilhørende T2, men de var dateret i 2005 og 2006, og der var derfor ikke bevis for,

¹⁴ LFF 2014-01-15 nr. 112, pkt. 3.2

at T2 skulle have haft en tilknytning til kælderrummet i 2017. Samtaler mellem de tiltalte kunne ikke i sig selv være bevis for T2's tilknytning til kælderrummet.

Byretten udtalte vedrørende T, at han var skyldig i sagens forhold 1 og 2. T havde erkendt at have været i besiddelse af en revolver i sagens forhold 2, og havde i den forbindelse forklaret, at han havde fået udleveret revolveren og nøgler til kælderen til brug for at placere revolveren i kælderrummet. Efterfølgende fik han på ny nøgler til kælderrummet med henblik på at afhente revolveren fra kælderrummet, hvilket han gjorde. I forhold til sagens forhold 1 lagde retten til grund, at der var opsat videoovervågning fra kælderrummet beliggende X-Gade 1, hvoraf fremgik, at tiltalte meget målrettet undersøgte de tasker og poser, hvor der ifølge fotos taget af politiet ved ransagningen, var de i anklageskriftets forhold 1 nævnte våben. Retten fandt på den baggrund, at T havde besiddet de i forhold 1 nævnte våben i det tidsrum, hvor han havde adgang til kælderen. Retten udtalte vedrørende strafudmålingen, at det i skærpende retning blev tillagt vægt, at der var tale om besiddelse på offentligt sted, samt at der var besiddelse af et våbenlager med blandt andet to fuldautomatiske våben. Straffelovens § 81 a fandt anvendelse som i sig selv må anses for at være en skærpende omstændighed. I formildende retning tillagde retten vægt, at der var tale om en kortvarig besiddelse af våbenlageret, og T havde en underordnet rolle, som blev karakteriseret som ”stik i rend dreng”. T blev herefter idømt fængsel i 8 år (dissens).

4.1.2. Landsrettens afgørelse

Dommen blev anket til Østre Landsret af anklagemyndigheden med påstand om skærkelse. T påstod frifindelse i det ikke erkendte omfang samt formildelse.

Alle nævninger og dommere udtalte, at det kunne lægges til grund, at der forud for gerningstidspunktet den 26. september 2017 kl. 18.50 i et kælderrum beliggende X-gade 1 i København befandt sig de nævnte våben i forhold 1. De var blevet fjernet af politiet under en hemmelig ransagning af kælderrummet om natten den 26. september 2017, hvorefter politiet havde opsat videoovervågning i kælderrummet. Det blev lagt til grund, at T havde været i kælderrummet to gange den 26. september 2017 første gang kl. 18.50 og anden gang kl. 20.50, hvor han første gang placerede en revolver og anden gang afhentede den igen. T havde den første gang konstateret, at der lå sten og andre genstande i to tasker i kælderrummet, hvilket han var blevet overrasket over, men kunne ikke nærmere redegøre for, hvad han forventede at finde i taskerne. Dette fortalte T til den person, der havde bedt ham placere

revolveren i kælderrummet, som bad T om at hente revolveren igen. Retten fandt på den baggrund, at T havde forholdt sig psykologisk accepterende til, *"at der befandt sig en stor mængde våben i kælderrummet, og at han dermed i de tidsrum, hvor han efter sin egen forklaring var i kælderrummet, forsøgte at besidde de i forhold 1 nævnte våben, våbendele samt ammunition, idet det [beroede] på en tilfældighed, at disse, uden han vidste det, var fjernet af politiet."*

T var herefter skyldig i henhold til byrettens bevisresultat, dog med den ændring, at T fandtes skyldig i forhold 1 ved at have forsøgt at besidde de anførte våben, våbendele og ammunition, jf. straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. § 21, jf. § 81 a, stk. 1, jf. våbenlovens § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 1, nr. 2 og nr. 3. Landsretten lagde vedrørende strafudmålingen byrettens begrundelse til grund. T blev straffet med fængsel i 10 år (dissens). Det fremgår ikke nærmere af landsrettens afgørelse, hvilke momenter der har ført til, at straffen skærpes med fængsel i 2 år.

4.1.3. Højesterets afgørelse

Tiltalte ankede dommen til Højesteret med påstand om frifindelse i sagens forhold 1, subsidiært formildelse. Anklagemyndigheden kontraankede til skærpelse. T anførte, at landsretten havde anvendt besiddelsesbegrebet i straffelovens § 192 a forkert, hvorfor loven var anvendt urigtigt, jf. retsplejelovens § 933, stk. 2, jf. § 912, stk. 1, nr. 3. Til støtte herfor blev anført, at der i de almindelige bemærkninger til lovforslag L 2014-15-01 nr. 112 er anført, at det ikke er et krav, at der er ejerskab over et våben, og at våben, der transporteres på sin person eller i en taske, er omfattet af besiddelsesbegrebet. Derudover er der ikke i forarbejderne anført nærmere om, hvilke omstændigheder, der kan kvalificere til besiddelse. Han blev bedt om at placere en pistol i kælderrummet, og det kunne ikke bevirke, at han havde besiddet de eventuelle våben, der måtte befinde sig i kælderrummet. Han havde heller ikke besiddet de pågældende våben i det tilfælde, at han var klar over, at de var der, idet det måtte betragtes som straffri medviden og ikke strafbar medvirken. Dette blev begrundet med, at han ikke havde anskaffet våbnene, han havde ikke haft råderet over dem, og han havde heller ikke rørt ved dem. Han havde i øvrigt ingen tilknytning til kælderrummet, da det ikke tilhørte ham, og var kun ganske kort i rummet.

Anklagemyndigheden anførte, at de mente, at landsretten havde anvendt besiddelsesbegrebet korrekt. Højesterets bedømmelse måtte bero på det faktum, at han vidste, at der i kælderrummet var et

våbenlager, som lagt til grund af landsretten. Anklagemyndigheden henviste også til, at det ikke var en betingelse, at T selv havde ejerskab over våbnene.

Højesteret anførte, at sagen angik, hvorvidt besiddelsesbegrebet var anvendt korrekt. Højesteret lagde til grund, at besiddelsesbegrebet ikke er nærmere defineret i straffelovens § 192 a, stk. 1, og forarbejderne ikke bidrager til en definition af begrebet. Højesteret anførte endvidere, at forarbejderne, folketingsstidende 2013-14, tillæg A, lovforslag nr. L 112, dog bidrager til definitionen, idet det heraf fremgår, at *”der ikke kan opstilles et krav om ejerskab, for at man kan sige, at et skydevåben besiddes, og at f.eks. transport af en andens våben på sin person eller i en taske er omfattet af besiddelsesbegrebet”*. Straffelovens § 192 a, stk. 1 kriminaliserer ikke kun besiddelse af skydevåben, men også at indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, bære, anvende, udvikle eller med henblik på udvikling forske i skydevåben. Højesteret fandt på den baggrund, at besiddelsesbegrebet måtte forstås bredt og at det vil bero på en konkret vurdering af sagens omstændigheder, hvorvidt der foreligger besiddelse. Relevante omstændigheder kan være den pågældendes tilknytning til våbnet og personens mulighed for at råde herover.

På det tidspunkt, hvor T var i kælderrummet første gang, havde politiet fjernet våbnene fra taskerne og poserne, som de blev opbevaret i, og politiet havde erstattet dem med sten og andre genstande. Både by- og landsretten lagde til grund, at T meget målrettet undersøgte de tasker og poser. På den baggrund fandt Højesteret, at T var skyldig i forsøg på at besidde våbenlageret, såfremt T havde forsæt hertil. Landsretten lagde til grund, at T *”indså og forholdt sig psykologisk accepterende til, at der befandt sig en stor mængde våben i kælderrummet”*. Dette forstod Højesteret således, at T's forsæt for landsretten var bedømt ud fra, *”at han i hvert fald indså, at det var muligt, at der blev opbevaret en stor mængde våben i kælderrummet, herunder særdeles farlige våben, og at han accepterede denne mulighed for det tilfælde, at det faktisk forholdt sig på denne måde”*. Højesteret fandt herefter, at T med rette var dømt for at have forsøgt at besidde våbnene i kælderrummet.

Vedrørende strafudmålingen udtalte Højesteret, at forhold 1 og 2 skulle bedømmes samlet, og at besiddelsen af revolveren på offentligt tilgængeligt sted var en skærpende omstændighed. I formildende retning blev det lagt til grund, at T var *”stik i rend dreng”* og dermed havde underordnet rolle, og at T forsøgte at besidde våbnene kortvarigt. I skærpende retning blev det tillagt vægt, at der var tale om et våbenlager, samt at straffelovens § 81 a fandt anvendelse. Højesteret anførte også, at det faktum at

våbnene var blevet fjernet fra kælderrummet uden T's viden, ikke kunne tillægges betydning ved strafudmålingen, selvom der alene var tale om forsøg på besiddelse. Højesteret idømte T 8 års fængsel, og stadfæstede byrettens strafudmåling.

Sammenfattende om besiddelsesbegrebet kan anføres, at der ikke ud fra lovens forarbejder kan udledes en egentlig definition, og at bemærkningerne er sparsomme. Der er således alene nogle enkelte bemærkninger til lovændringen i 2014, hvor det fremgår, at der ikke er et krav om, at gerningspersonen ejer våbnet, for at der kan statueres besiddelse, og der kan også være tale om besiddelse i det tilfælde, at en person transporterer en andens våben på sin person eller i en taske¹⁵.

Højesteretsdommen som ovenfor beskrevet anfører også, at der ikke kan udledes en egentlig definition af begrebet, hvorfor det kan fortolkes bredt, og det kan være relevant at kigge på omstændighederne omkring tilknytning til og rådemulighed over våbnet. Sagen drejede sig for Højesteret alene om, hvorvidt besiddelsesbegrebet var anvendt korrekt. Det må fremhæves, at der har været en udtalt usikkerhed om netop dette, da sagens forhold i første instans blev bedømt som fuldbyrdet besiddelse, og i landsretten og Højesteret blev forholdet henført under forsøg på besiddelse, samt at landsretten fastlog, at der for den tiltalte var tale om eventualitetsforsæt, som er den laveste grad af forsæt. Der er på baggrund af denne Højesteretsdom en vid ramme for besiddelsesbegrebet.

4.2. Fysisk våbenbesiddelse

Våbenbesiddelse er sjældent til diskussion i sager, hvor den tiltalte stoppes af politiet og rent faktisk og fysisk besidder et våben, jf. blandt andre domme TfK 2018.1053/2, hvor T erkendte våbenbesiddelsen, idet han blev stoppet af politiet på offentligt tilgængeligt sted med en skarpladt pistol i lommen.

Der ses dog stadig i praksis at være en vurdering af, hvorvidt konkrete situationer er omfattet besiddelsesbegrebet, selvom retten finder det bevist, at de tiltalte faktisk har haft våbnet fysisk på sig.

I U 2009.2859 var T tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 192 a ved at have besiddet en jugoslavisk militærriffel, idet politiet fandt et billede på T's mobiltelefon af en person holdende den

¹⁵ L 2014-06-25 nr. 733

pågældende riffel. T nægtede, at det var ham på billedet, men at han havde taget det af en ven, der kom på kortvarigt besøg på hans bopæl. Hans ven havde medbragt våbnet, og T havde aldrig set det før, og vidste heller ikke, om det var ægte.

I byretten fandt man det bevist, at det dog var T på billedet grundet karakteristika ved hans tatoveringer, og det arbejdstøj personen på billedet havde på. De frifandt dog T for forholdet, da man ikke mente, at der var tale om besiddelse i lovens forstand, da der alene var tale om et kortvarigt besøg, og at T ikke selv havde medvirket til, at våbnet blev taget med ind på hans bopæl. Landsretten ændrede dog byrettens afgørelse og anførte, at der var tale om besiddelse i straffelovens § 192 a's forstand, da T havde tilladt at riflen var i hans lejlighed, at han havde fået taget billeder med den, og at der ikke i bestemmelsen eller i forarbejderne hertil var grundlag for at fortolke bestemmelsen indskrænkende til at kortvarige besiddelser ikke anses for omfattet af besiddelsesbegrebet.

Det har i litteraturen været diskuteret, om forholdet retteligt skulle have været henført under begrebet ”bære”, som også er kriminaliseret i straffelovens § 192 a. Der henvises til, at den omstændighed at man holder en jakke for en anden person, ikke typisk anses som at besidde den, og det at man kriminaliserer ”at bære” i samme bestemmelse må betyde, at det at holde et våben ikke er besiddelse.¹⁶

Der ses dog i U 2020.781 at være taget stilling til, om det var besiddelse, at T2 kortvarigt havde holdt en pistol i sin hånd. I sagen forklarede T1, der på tidspunktet var hjemløs, at han havde fundet en pose ved en opgang om morgenen og opdagede, at der lå en pistol deri blandt noget tøj. Han troede først, at der var tale om en splatterpistol, og regnede ikke med, at den var ægte og ville prøve at sælge den, så han kunne få penge til hash. T1 og T2 mødtes og tog op i T1's brors lejlighed, hvor de sammen med andre undersøgte pistolen og dens ægthed, ved at sende den rundt blandt dem. T1 forklarede, at T2 troede, at det var en splatterpistol. T2 forklarede samstemmende med T1 om episoden i lejligheden. T2 ønskede ikke rigtigt at have fat i den, men da den nåede til enden i runden, så blev han bedt om at tage den og række den tilbage til T1, hvilket han gjorde. T2 forklarede, at han forlod lejligheden efter ca. 15 minutter.

I byretten lægges der, efter de tiltaltes forklaringer, til grund, at pistolen gik rundt mellem dem i forbindelse med drøftelsen om hvilken type pistol, der var tale om. Retten fandt dog, at det måtte

¹⁶ Nielsen, Gorm Toftegaard (2017), s. 311

have stået klart for dem, at der var tale om en ægte pistol, og at den måde pistolen var gået rundt imellem dem, måtte betragtes som, at de havde besiddet pistolen i forening på en sådan måde, at der var tale om besiddelse efter straffelovens § 192 a. Besiddelsen ansås som værende under særligt skærpende omstændigheder, henset til, at de begge tidligere var straffet, de var tæt op til episoden truffet med medlemmer af en bande, samt at pistolen var funktionsdygtig og isat ammunition.

Landsretten tiltrådte, at det forhold, at tiltalte havde haft våbnet i sin hånd, udgjorde en besiddelse i straffelovens § 192 a's forstand.

Landsretten stadfæstede byrettens dom, dog med en ændring i strafudmålingen. I byretten blev straffen for T2 fastsat til 1 år og 9 måneder, hvilket er under minimumstraffen på 2 år. Landsretten ændrede det til fængsel i 2 år og 3 måneder, da man ikke fandt grundlag for at anvende straffelovens § 83. Man lagde ved fastsættelsen af straffen vægt på besiddelsens karakter, herunder at det ikke var offentligt, og der havde været tale om en kortvarig besiddelse.

Det kan på baggrund af ovenstående konkluderes, at kortvarige besiddelser ikke falder udenfor besiddelsesbegrebet. Det faktum, at man tager imod et våben i sin hånd og rækker det videre til en anden, vil udgøre et forhold, der kan anses som besiddelse, herunder i forening med den/dem der har medbragt våbnet.

Det må endvidere antages, at det faktum, at man kan være i tvivl om våbnets ægthed ikke medfører, at man falder udenfor besiddelsesbegrebet, såfremt våbnets udformning gør, at det må stå klart for personen, at der har været tale om et ægte våben.

4.3. Besiddelse af våben i nær fysisk tilknytning til gerningsmanden

Der ses i retspraksis at være nogle særlige grænsesituationer, da der, som ovenfor nævnt, ikke efter loven og dennes forarbejder kan findes en udtrykkelig definition af besiddelsesbegrebet. Dette vil navnlig vise sig i situationer, hvor retten skal tage stilling til, hvorvidt personer har besiddet våben, hvor personen har været umiddelbart tæt på et våben uden selv at eje, bære eller fysisk selv har transporteret det. Det interessante er grænsefladen for, hvilken tilknytning personen skal have til våbnet, for at det kan lægges til grund, at våbnet har været i personens besiddelse.

Problemstillingen er blevet behandlet ved retten i Randers. Dommen er utrykt, og vil blive vedlagt projektet, og vil herefter blive kaldt for Randers Regnskov-dommen. Anklagemyndigheden tiltalte tre personer i sagen, hvorunder T3 var tiltalt for overtrædelse af bl.a. straffelovens §§ 237 og 192 a og T1 og T2 var tiltalt for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 192 a. T3 var endvidere tiltalt efter straffelovens § 81 b, som vil blive behandlet under afsnit 7.4.

Den 22. december 2017 forud for kl. 23.29 blev der begået et drab ved Randers Regnskov. Drabet blev begået af T3, imens T1 og T2 opholdt sig i en bil umiddelbart ved gerningsstedet. T3 forklarede indledningsvist i retten, at han og T1 ikke var kærester, men at de havde haft et forhold, og havde boet sammen i omkring 6 måneder op til gerningstidspunktet. De tiltalte skulle mødes med en person i Randers med henblik på at betale gæld for T2. T3 tog en pistol med for at kunne beskytte sig selv, men hverken T1 eller T2 var vidende om, at han medbragte en pistol, og de så den heller ikke. T3 steg ved ankomsten ud af bilen og mødtes med F. T1 og T2 blev siddende i bilen. T3 forklarede, at forurettede pustede sig op, og det så ud som om, at han ville trække noget frem fra ryggen, hvorefter han trak pistolen og skød manden i ansigtet. T3 gik derefter tilbage til bilen, hvorefter de kørte retur til Aalborg til T3's lejlighed, hvor de alle pakkede en taske. T3 forklarede, at han ikke havde tvunget T1 og T2 til at tage med. T3 kørte ud til sin mor med sin hund uden de øvrige tiltalte, og T1 var også ude ved T3's mor på et tidspunkt uden de øvrige tiltalte. T3 lagde pistolen i sin taske, men pistolen var ikke fremme, mens T1 og T2 var til stede. De kørte derefter mod grænsen, hvor bilen forulykkede, hvorefter de søgte ophold i et hus nær motorvejen. T2's bror ankom derefter for at køre dem videre over grænsen, idet han ikke ville køre dem helt til Holland. T3 forklarede i relation hertil, at hvis han ville have haft personen til at køre dem helt til Holland, havde han truet ham til det. T3 forklarede endvidere, at han ikke på noget tidspunkt under køretiden havde pistolen fremme og ej heller på det hotelværelse, hvor de overnattede i Tyskland. Pistolen var stadig i hans taske, da de forlod hotellet, og T1 og T2 bar ikke hans taske på noget tidspunkt. Han placerede pistolen i den bil, som hentede dem ved hotellet.

T2 forklarede i retten, at han ikke var klar over, at T3 havde en pistol med til mødet i Randers. Han så, at T3 skød forurettede på tæt afstand. Han turde ikke at gøre noget, fordi T3 lige havde skudt en mand for at have sagt noget forkert. De kørte retur til T3's lejlighed, hvor de fik besked på at pakke en taske. Han turde ikke at gøre andet end at tage med. Han forlod kort lejligheden hos T3's venner senere på aftenen for at købe kokain. Han hentede heller ikke hjælp på det tidspunkt, fordi han var

bange. T3 rensede pistolen, mens T2 var til stede, og i den forbindelse holdt T2 pistolen i få sekunder, men han så ikke, hvad der skete med pistolen efterfølgende. Han så pistolen igen, da de opholdt sig i Tyskland. Han fik at vide, at T3 havde pistolen på sig, og han var bange for, om T3 havde pistolen med på turen ud af Danmark. Han så ikke pistolen på hotellet i Tyskland. T1 og T2 var på et tidspunkt alene på hotelværelset, men han turde ikke at hente hjælp. T2 forklarede, at han og T1 ikke var der frivilligt. Han har endvidere set, at T1 har fået tæsk af T3 mange gange. T2 blev foreholdt forklaringer til politirapport, hvoraf fremgik, at T3 gav T1 pistolen lige inden de kørte på motorvejen, og at T1 havde fået pistolen i Tyskland. Han forklarede i retten hertil, at han ikke huskede, om T1 fik pistolen inden de kørte på motorvejen, men at han så, at T1 fik den i Tyskland uden at have set, hvad der efterfølgende skete med den. Han var aldrig sammen med T3 frivilligt, og hver gang han tidligere var gået, var han blevet hentet af T3. T2 beskrev, at man ikke kunne stikke af fra T3, og at han ikke kunne forklare, hvor forfærdeligt det var at opleve et drab. T2 forklarede endvidere, at T1 ikke ville afsted, da hun skulle holde jul med sine børn, og T3 slog T1 i nakken med knyttet hånd, hvorved hun fik en bule.

T1 har for retten forklaret, at hun var kærestepar med T3, og at de havde boet sammen. I december 2017 var hun flyttet på krisecenter, hvorefter de ikke var kærestepar. Hun var rædselsslagen for T3. Hun var ikke klar over, at T3 havde et våben med til Randers, og hun så først våbnet efter drabet. Da de ankom til Randers, steg T3 ud af bilen, og hun oplevede forurettede som lidt frembrusende, og hun tænkte, at T3 og forurettede ville komme op at slås. Hun vendte sig mod T2, som sad på bagsædet, hvorefter skuddet faldt. T3 vendte retur til bilen, hvor han lagde pistolen på sit ben pegende mod hende, og hun var i chok. De kørte til Aalborg til T3's lejlighed, hvor T3 pakkede nogle ting, og hun tog den taske med, som i forvejen stod hos T3. Hun kørte senere ud til T3's mor, fordi T3 ville have, at hun skulle bringes i sikkerhed. T1 vidste ikke, hvorfor hun derefter tog tilbage til T3, og hun tænkte ikke på at anmelde det. Da hun vendte retur til en lejlighed, hvor T2 og T3 opholdt sig, så hun ikke pistolen. T3 hentede derefter en bil, og han sagde, at hun og T2 skulle med. T1 forklarede, at hun ikke tænkte over, om pistolen var med i bilen, og hun gik ikke ud fra, at den var med, fordi den lige var anvendt til et drab. Hun fandt ud af i bilen, at T3 ville have dem til Holland, hvor T1 kendte nogen. Da bilen forulykkede, søgte de hen til et hus, hvor de opholdt sig, indtil T2's bror hentede dem igen. Hun tænkte ikke på at bede om hjælp hos dem, og hun havde ingen mulighed for at ringe efter hjælp. T1 så pistolen, da T2 havde forladt bilen, efter den forulykkede på motorvejen. Den sad i T3's bukselinning. T2's bror hentede dem, og da de kørte mod Tyskland, var stemningen i bilen trykket. T3 tog

pistolen frem og lagde den på sit ben med hånden på den. Hun nævnte ikke noget i den forbindelse, og hun rørte heller ikke ved den. Hun huskede ikke, om pistolen var i hendes taske. På hotellet i Tyskland så hun, at T3 lagde pistolen i en taske, men huskede ikke, om det var hendes egen eller T3's taske. De blev hentet ved hotellet, og de bar deres egne tasker ud til bilen, og hun vidste ikke, hvilken taske pistolen var i. Da de kom ud til bilen, sagde T3 til hende, at hun skulle tage pistolen og give den til ham, hvilket hun gjorde. Hun ved ikke, om pistolen var ladet, og det havde de ikke talt om. Hun boede på krisecenter, fordi hun og T3 havde været oppe at skændes, hvor han havde slået hende. T3 truede hende med at slå hende ned i retten. T1 overnattede ved T3 den 21. december 2017, og hun skulle dagen efter overnatte hos en veninde, hvorfor hun havde en taske med en hættetrøje og et par leggings. Hun sagde til T3, at hun ikke ville med ham, hvorefter han slog hende. I øvrigt skulle hun til en undersøgelse på sygehuset den 27. eller 29. december, men det fik hun ikke lov til. T1 forklarede endvidere, at det var rigtigt, at hun bad vidnet, der kørte dem til Tyskland, om at køre ordentligt, fordi pistolen lå i tasken. Hun var ikke bange for at blive anholdt, men hun var bange for T3, hvorfor det var en befrielse, da de blev anholdt.

V2, som er T2's halvbror, forklarede i retten, at han mødte de tre tiltalte på motorvejen syd for Aarhus, hvor de flyttede deres ting over i hans bil. Han fik at vide, at han skulle køre, og der kom en pistol frem. T1 sagde ikke noget, og T2 var helt væk. Inden T3 havde taget pistolen frem, fortalte han, hvad der var sket i Randers. Han sagde, at nu skyldte T2, og at T2 skulle blive hos T3 i et halvt år. Pistolen skiftede flere gange mellem T3 og T1. Han kunne godt fornemme, at T1 ikke havde lyst til at være der. T1 må have set pistolen, fordi hun sad lige ved siden af T3. T1 sagde flere gange, at han skulle køre forsigtigt, da hun havde en ladet pistol i tasken. Alle i bilen var klar over, at pistolen var med i bilen. Stemningen i bilen var trykket. Han forsøgte flere gange at sige, at han ikke kunne køre dem til Holland, og han forklarede til politiet, at han ikke turde gøre andet end, hvad T3 sagde. I Tyskland gik vidnet, T3 og T2 ind i et indkøbscenter, mens T1 sad alene i bilen. Da T3 havde pistolen fremme i bilen, kom den tilbage i T1's håndtaske hver gang. T1 og T2 var ikke med af egen fri vilje. T1 talte om sine børn, og T2 var spejlblank. Det var ikke muligt at stikke af, fordi T3 ville have dem med. Vidnet forklarede, at T1 og T2 ikke kunne have stukket af. Første gang T3 tog pistolen frem, havde han den i bukselinningen. Derefter puttede han den ned i T1's håndtaske og tog den frem et par gange. Vidnet mente, at T1 sov, da de gik ind for at handle i indkøbscenteret, og vidnet havde taget bilnøglen med. T1 ville gerne hjem til sine børn, men T3 var ligeglad. I bilen nævnte T3, at de ville være væk et halvt år. T3 sagde også, at T2 nu var hans "yngre", dvs. under T3.

Rettenns begrundelse og afgørelse

Retten fandt ikke, at T1 og T2 havde besiddet pistolen fra Randers til Aalborg, fordi de ikke havde indflydelse på eller handlemuligheder i forhold til situationen, der for dem havde udviklet sig ganske uventet. Retten lagde herefter til grund, at T1 befandt sig hos en veninde for at aflevere en hund, hvor de kortvarigt var alene. T1 var også ude hos T3's mor, hvorefter hun efter ca. 30 minutter vendte tilbage til de to andre i lejligheden. Efter bevisførelsen blev det langt til grund, at T1 og T2 var klar over eller anså det som overvejende sandsynligt, at T3 medbragte pistolen, og at den var ladet. Retten fandt herudover, at der efter ankomsten til Aalborg og under turen til Tyskland, var flere muligheder for T1 og T2 til at komme væk fra T3. De bistod endvidere aktivt undervejs, idet T2 ringede efter sin halvbror, og T1 forsøgte også at få kontakt til en veninde med henblik på hjælp til den videre transport, og hun formidlede kontakten til de hollændere, der hentede de tiltalte i Flensborg. De tiltalte var klar over, at pistolen blev anbragt i hollændernes bil, og T1 bistod hermed. Retten lagde herefter til grund, at de tiltaltes adfærd måtte anses som en tilslutning til og understøttelse af besiddelsen og transporten af pistolen, således at T1 og T2 havde besiddet det skarpladte våben i forening med T3. Det fremgår ikke af dommen, hvilke nærmere muligheder T1 og T2 reelt havde for at komme væk fra T3, og i givet fald hvor store konsekvenser, de skulle tåle for at bringe sig ud af besiddelsen af våbnet.

T1 og T2 blev herefter straffet for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1 og stk. 3, jf. våbenlovens § 2, stk. 1, jf. § 1, nr. 1 og nr. 3, jf. straffelovens § 7, stk. 1, nr. 1.

Det bemærkes, at det relevante for analysen af denne dom er T1 og T2's ansvar.

Det kan udledes af dommen, at T1 og T2 ikke havde besiddet våbnet, såfremt der ikke havde været en indflydelse eller handlemuligheder i forhold til besiddelsen, hvilket var tilfældet efter drabet og på turen til Aalborg. Der er derimod tale om besiddelse, hvis der sker en vis tilslutning til våbenbesiddelsen, og retten lagde vægt på, at der fra Aalborg til Tyskland havde været handlemuligheder, således de tiltalte kunne komme væk fra situationen og dermed våbenbesiddelsen.

Efter de afgivne forklaringer i sagen, herunder særligt vidnet, T2's halvbrors forklaring, var der efter egne udsagn ikke en reel mulighed for at komme væk fra situationen, og T1 og T2 havde ikke lyst til at være med på turen, og de var ikke med af egen fri vilje. De skulle sige fra over for T3, som havde

en pistol, hvilken han kort forinden havde anvendt til at skyde en mand på klos hold med. Det kan ikke udledes af dommen, hvilke nærmere handlemuligheder, der var, hvorfor det må tolkes således, at de tiltalte, trods risikoen for at sige fra over for T3, skulle have sagt fra i situationen. Det kan endvidere ikke udledes, hvorfor V2 ikke ifaldt et strafansvar, da han aktivt bistod med transporten og så våbnet fremme.

Det er ikke nødvendigt, at våbnet besiddes fysisk for at ifalde ansvar, og er nok at være klar over dens tilstedeværelse sammenholdt med, at T1 og T2 undervejs bistod med den videre transport, uanset at der i den forbindelse ikke blev foretaget konkrete tiltag med henblik på at besidde pistolen.

Retten udtaler sig ikke nærmere om besiddelsesbegrebet, eller om situationen omfattes af begrebet for så vidt angår T1 og T2. Det fremgår af bemærkningerne til L 2014-06-25 nr. 733, at der ikke er et krav om, at en person ejer skydevåbnet for at der kan blive tale om besiddelse, og såfremt en person transporterer en andens våben på sin person eller i en taske, også vil være omfattet af besiddelsesbegrebet¹⁷. Det kan ikke udledes af dommen, hvorvidt retten har tillagt forarbejderne betydning eller i øvrigt forholdt sig til besiddelsesbegrebet.

Landsretten har også taget stilling til, hvornår et våben anses for besiddet, uanset våbnet ikke har været besiddet fysisk og faktisk. I TfK 2020.716 var T1, T2 og T3 tiltalt for at have besiddet en pistol isat magasin med fire 9 mm patroner under særligt skærpende omstændigheder den 11. april 2019. T1 og T3 var kærestes, og de opholdt sig på T1's bopæl. T1 var ustraffet, mens T3 var tilknyttet grupperingen Satudarah. T1 forklarede, at hun ikke var klar over, at pistolen blev opbevaret i en køkkenskuffe, men at hun vidste, at T3 tre uger forinden skulle hente en pistol. Under sagen blev det dokumenteret, at der på T3's telefon blev fundet et foto af pistolen, som var blevet taget den 7. marts 2019, og T1 og T2's fingeraftryk blev fundet på posen, hvori pistolen blev fundet. Byretten lagde vægt på, at pistolen måtte have været besiddet på et væsentligt tidligere tidspunkt i henhold til det foto, der blev fundet på T3's telefon.

Vedrørende T1's strafansvar anførte byretten, at hun var bekendt med, at T3 skulle hente en pistol tre uger forinden, og at hun ca. 14 dage før havde fundet et patronhylster i gården, samt at pistolen var placeret i køkkenet, som var let tilgængeligt, og at hendes fingeraftryk blev fundet på posen, hvori

¹⁷ LFF 2014-01-15 nr. 112

pistolen var. Retten lagde endvidere til grund, at en politiassistent havde forklaret, at T1 under ransagningen nikkede mod skuffen, hvor pistolen blev fundet, og hun havde hvisket "skuffe". På den baggrund fandt retten det bevist, at T1 var bekendt med og havde accepteret, at pistolen var i lejligheden. T1 ankede byrettens dom til landsretten, som stadfæstede dommen, og T1 blev herefter endeligt fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1.

Denne afgørelse viser, at der kan statueres besiddelse i det tilfælde, at den tiltalte har været klar over, at pistolen var der og endvidere accepteret dette. T1 vidste, at hendes samlevende tre uger forinden skulle hente en pistol, og hun vidste, at han var en del af grupperingen Satudarah. Det faktum, at pistolen havde været på bopælen formentligt en måneds tid op til gerningstidspunktet, at den var centralt placeret i boligen, samt at hendes fingeraftryk var på den pose, hvori pistolen blev fundet, førte til, at både by- og landsretten tilsidesatte hendes forklaring om, at hun ikke vidste, at pistolen blev opbevaret på bopælen. Særligt forklaringen fra politiassistenten om, at hun nikkede mod skuffen og hviskede "skuffe", må have været central for bevisbedømmelsen af, om hun kendte til opbevaringen af pistolen. T1 blev dømt for besiddelsen uanset det var T3, der aktivt havde placeret pistolen der, og at det var T3's pistol.

En lignende afgørelse fremgår af TfK 2020.492, hvor en kvinde var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1 ved i et tidsrum på ca. en måned at have opbevaret en pistol med tilhørende to magasiner isat mindst 5 patroner i forening med medgerningsmand på kvindens bopæl. Tiltalte forklarede, at hendes søn en måned forinden havde afleveret en taske på hendes bopæl. Hun vidste ikke, hvad der var i tasken, og hun havde heller ikke spurgt sin søn nærmere ind til det. Byretten lagde vægt på en politiassistentens forklaring om, at tiltalte, ved brug af tolk, selv anviste pistolens placering, og at hun havde sagt, at hun var meget bange for, hvad der ville ske, fordi hun havde en pistol liggende. Endvidere blev hendes forklaring for byretten tilsidesat som utroværdig, fordi den afveg fra den forklaring, som hun havde givet til politirapport. Tiltalte ankede dommen til landsretten. Politiassistenten forklarede supplerende for landsretten, at den tiltalte forstod det meste af det, de sagde, og at hun helt sikkert forstod, at de ledte efter en pistol, hvorefter hun pegede på et skab i soveværelset, hvor pistolen blev fundet. Landsretten stadfæstede herefter byrettens dom, og den tiltalte blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1.

Denne dom slår dermed ligesom TfK 2020.716 fast, at kendskabet til opbevaringen af pistolen i sig selv er nok til at besidde en pistol i forening, selvom den ikke er placeret af tiltalte selv, og den tiltalte ikke har noget ejerskab over pistolen, og ej heller rent fysisk har holdt eller besiddet pistolen. Dette støttes som ovenfor nævnt af forarbejderne til L 2014-06-25 nr. 733, hvor det fremgår, at ejerskab af et våben ikke er et krav for at være omfattet af besiddelsesbegrebet¹⁸.

4.4 Besiddelse ved fund af DNA på våbnene

I danske straffesager anvendes der ofte DNA-bevis, hvor man ud fra spor fundet på gerningssteder eller anvendte genstande udregner, hvor stor sandsynlighed der er for, at sporet stammer fra en bestemt person, end hvis sporet stammer fra en anden tilfældig person i Danmark. Den højeste kvotient, som retsgenetikere anvender i straffesager i Danmark er en sandsynlighed på 1:1.000.000, som i realiteten betyder, at DNA-profilen kan matche omkring 5 andre i den danske befolkning.¹⁹ Dette betyder, at det i hver straffesag skal vurderes, hvilke yderligere beviser udover DNA-beviset der skal til, før at tiltaltes skyld er hævet over enhver rimelig tvivl. Dette kan få forskelligt udslag i sagerne, idet bevisbedømmelsen i danske straffesager er fri. I TfK 2011.515 konkluderer landsdommer Eva Staal derfor også, at DNA-beviset ikke kan stå alene, men at der er uenighed blandt dommere omkring, hvilke yderligere beviser der være til stede for domfældelse på baggrund af et DNA-match.²⁰

I mange år har man brugt et system med 10 DNA-faktorer, men man er nu begyndt at benytte 16 DNA-faktorer, som gør analysen stærkere, da man har flere faktorer at sammenligne DNA på. Dette gøres bl.a. fordi, at man har haft sager, hvor der har været den højeste grad af sandsynlighed for, at sporet stammede fra mistænkte, men det ved en opgradering til 16 faktorer har vist sig, at denne mistanke var ubegrundet.²¹

DNA-match er derfor særligt interessant i forhold til, hvorvidt der på baggrund heraf, kan dømmes for våbenbesiddelse, når våbnet ikke findes i fysisk besiddelse hos den, som DNA-profilen peger på.

¹⁸ LFF 2014-01-15 nr. 112

¹⁹ <https://www.advokatsamfundet.dk/Service/Publikationer/Tidligere%20artikler/2020/Advokaten%201/Advokaten%201%20Dna%20i%20straffesager.aspx>

²⁰ TfK 2011.515

²¹ <https://www.advokatsamfundet.dk/Service/Publikationer/Tidligere%20artikler/2020/Advokaten%201/Advokaten%201%20Dna%20i%20straffesager.aspx>

I TfK 2020.720 blev T fundet skyldig i våbenbesiddelse under særligt skærpende omstændigheder, ved at have besiddet en pistol af mærket Zastava i et kælderareal. Politiet undersøgte en dag kælderen, hvor der ikke var nogen til stede. Kælderen blev normalt brugt som opholdssted for unge til at ryge cigaretter og hash. Under undersøgelsen fandt politiet pistolen i en kabelkanal. T forklarede for byretten, at han havde opholdt sig en del i kælderen, men dog aldrig havde set pistolen. I sagen blev der fremlagt en DNA-erklæring udført efter metoden med 16 DNA-faktorer. Beregningen af DNA-materiale fra pistolens kanter og ru overflader viste, at det var 679.000 gange mere sandsynligt, at en del af det undersøgte DNA stammede fra T, end hvis ikke. Beregningen af DNA-materiale fra den kabelkanal, hvor politiet fandt pistolen viste, at det var 7.730 gange mere sandsynligt, hvis en del af det undersøgte DNA stammede fra T, end hvis ikke.

T blev i byretten fundet skyldig efter straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1 under henvisning til, at DNA-profilen for pistolens kanter og flader med høj grad af sandsynlighed stammede fra ham, og at DNA-profilen for pistolens skjulested ligeledes pegede på T, samt at T ikke havde givet en forklaring på, hvordan hans spor kunne være havnet disse steder, og at han havde opholdt sig mange gange i kælderen. I landsretten ændrede T forklaring omkring hans ophold i kælderen og oplyste, at han alene havde været i kælderen 3-4 gange og kun i indgangen hertil. Østre Landsret tilsidesatte T's forklaring for landsretten som utroværdig og stadfæstede byrettens afgørelse under henvisning til hans forklaring for byretten om, at han flere gange havde opholdt sig i kælderen samt DNA-erklæringerne. Forholdet blev henført under straffelovens § 192 a, stk. 1 nr. 1 under henvisning til, at våbnet var placeret ved en form for opholdssted for flere personer.

I TfK2019.1224/2 fandt en ansat A i Københavns Kommunes Miljøforvaltning en revolver ved en legeplads i Remiseparken, som var pakket ind i et ydre lag plastik, et lag kaffe og igen et lag plastik. A gjorde rent i parken hver dag, og han var sikker på, at revolveren ikke havde ligget der dagen før. T forklarede, at han jævnligt færdedes omkring parken, idet han var født og opvokset der, samt hans forældre og venner boede i nærheden. Ved Retsmedicinsk Institut undersøgte man DNA-spor fra revolverens kanter og ru overflader, og sporet blev beregnet til at være 645.000 gange mere sandsynlig, hvis det stammede fra T end hvis ikke, hvorimod resultatet af DNA-profilen fra den indre plastikemballage talte imod at skulle stamme fra T. I landsretten blev fremlagt en supplerende erklæring, hvor man brugte 16 DNA-faktorer fremfor 10 DNA-faktorer og her blev resultatet, at det var 1.000.000 gange mere sandsynligt, hvis DNA-profilen på revolveren stammede fra T, end hvis ikke.

T blev i byretten, efter flertallet, fundet skyldig i våbenbesiddelse under særligt skærpende omstændigheder under henvisning til A's forklaring om, at pistolen ikke havde ligget der dagen før, at T's telefon var gået på en mast i området ved Remiseparken kl. 00.42-01.06 natten før fundet, og at han ikke var kommet med en forklaring på, hvordan hans DNA-spor kunne være havnet på revolveren. Én voterende dissenterede med den begrundelse, at det ikke kunne udelukkes, at tiltaltes DNA var sekundært overført til pistolen. Landsretten stadfæstede byrettens dom med de samme grunde og under henvisning til, at T heller ikke i byretten havde givet en sandsynlig forklaring på, hvorfor hans DNA var fundet på revolveren. Forholdet blev henført under straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, idet revolveren var fundet på offentligt tilgængeligt sted.

I TfK2017.341 frifandt landsretten T2 for besiddelse af en halvautomatisk pistol i en kælder ved en 5-1 afgørelse. Pistolen var fundet under en ransagning af et kælderrum tilknyttet en bande. Et medlem af banden, A, var dømt i sagskomplekset, idet han havde tilstået at have placeret dette samt andre våben i kælderen efter ordre fra et andet medlem B. I sagen blev der fremlagt en DNA-erklæring, hvoraf fremgik, at det vedrørende spor fra aftrækkerbøjle, aftrækker, kanter og ru overfalder på pistolen var 1.000.000 gange mere sandsynligt, hvis en del af det undersøgte DNA stammede fra T2, end hvis ikke.

Byretten dømte T2 under henvisning til DNA-erklæringen, og at han ofte mødtes med A, som havde adgang til våbenlageret i kælderen, og henførte forholdet under straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1 grundet våbenets farlighed, at der var isat patroner, og at den blev fundet i et lager med fem andre våben. Landsretten frifandt T2, da flertallet fandt det betænkeligt at fastslå tiltaltes skyld til trods for DNA-erklæringen. Frifindelsen blev begrundet med, at både T2 og A havde forklaret, at T2 havde bistået A med møbeltransport kort forinden, og at A på den baggrund kunne være kommet i besiddelse af arbejdshandsker benyttet af T2. Det kunne ikke afvises af retsgenetikeren, at T2's DNA var overført sekundært til pistolen, da A gemte den. Endvidere lagde landsretten vægt på, at T2 ikke var medlem af den bande kælderen var tilknyttet. Én dommer stemte for at finde tiltalte skyldig med samme begrundelse som byretten, samt at T2 boede i kort afstand fra våbenlageret.

Det kan på baggrund af ovenstående konkluderes, at det er muligt at domfælde for våbenbesiddelse uden at våbnet findes i den tiltaltes besiddelse, men på baggrund af DNA-matches. Fælles for alle

dommene vedrørende DNA på våben er dog, at DNA-erklæringen ikke kan lægges til grund alene som bevis for, at de tiltalte har besiddet våbnet. Vidnet i TfK 2017.341, retsgenetiker Frederik Torp Petersen, beskriver det således, at man skal kigge på sagens øvrige omstændigheder som forhåndsodds, og hvis disse er nul, så *”er den bevismæssige vægt af dna-beviset uden betydning”*. Dette betyder altså, at der skal være øvrige omstændigheder, der taler for skyld, og at et DNA-bevis ikke kan stå alene.

Dette ses også i de to domfældende domme, TfK 2020.720 og TfK 2019.1224/2, hvor der som supplerende omstændigheder henvises til henholdsvis, at den tiltalte havde opholdt sig flere gange i den kælder, hvor våbnet blev fundet, samt at den tiltaltes masteoplysninger indikerede, at han havde fundet sig nær gerningsstedet natten før våbnet blev fundet der. Både selve oplysningen om ophold på gerningsstedet og masteoplysninger, der indikerer ophold, er omstændigheder som kan skabe en formodning for tilknytning og mulighed for at kunne råde over de konkrete våben, som er to ting, som Højesteret mener skal indgå i vurderingen af, om der er tale om våbenbesiddelse, jf. U 2020.1254 H. Dette bekræftes endvidere af den frifindende dom TfK 2017.341, da landsretten som omstændighed lægger vægt på, at T2 ikke havde en tilknytning til gerningsstedet.

I begge domme lægges der ligeledes vægt på, at de tiltalte ikke har kunnet komme med en plausibel forklaring på, hvordan deres DNA er havnet på våbnene. Det ses også at være forklaringen om, at DNA kan være overført via arbejdshandsker, som har været lånt ud, som gør at T2 i TfK 2017.341 frifindes i landsretten.

4.5. Sammenfatning

Der fremgår ikke af forarbejderne til våbenlovens § 2 eller straffelovens § 192 a en egentlig begrebsdefinition af handlingen ”at besidde”. Det kan dog på baggrund af U 2020.1254 H udledes, at besiddelsesbegrebet skal fortolkes bredt, og at det beror på en konkret vurdering af sagens omstændigheder, hvornår der er tale om besiddelse i bestemmelseernes forstand.

Ved våbenbesiddelse forstås typisk den situation, hvor en gerningsmand stoppes af politiet med våbnet på sig, og denne situation ses heller ikke i praksis at forvolde problemer i forhold til besiddelsesbegrebet. Men når der foreligger særlige grænsesituationer i forhold til besiddelse, kan det udledes af

U 2020.1254 H, at det særligt er tilknytningsforholdet samt rådemulighederne over våbnet, der er relevante omstændigheder ved vurderingen.

Det kan på baggrund af Randers Regnskov-dommen, TfK 2020.716 og TfK 2020.492 konkluderes, at der ikke er et krav om, at man rent faktisk har holdt våbnet for at være omfattet af besiddelsesbegrebet, men at det er nok, at man har været klar over tilstedeværelsen af våbnet. Det er dog et krav, at der skal have været mulighed for at tage afstand fra situationen, herunder at der har været mulighed for at handle ved at tage væk fra personen, der besidder våbnet eller det sted, hvor våbnet opbevares. Når man ikke udnytter de handlemuligheder, der foreligger, bliver det anset som, at man har opnået en accept af våbnets tilstedeværelse og herunder en tilknytning hertil, uanset at man ikke har placeret våbnet der eller holdt det fysisk på sig.

DNA-matches kan også skabe en formodning for tilknytning til og rådighed over våbnet, men kan ikke som det eneste bevis begrunde, at man har besiddet et våben i bestemmelsesens forstand. I TfK 2020.720 var det T's egen forklaring om, at han havde opholdt sig på gerningsstedet mange gange, som gjorde, at man fandt, at der var den fornødne tilknytning.

Øvrige omstændigheder kan også støtte DNA-beviset i en sådan grad, at kravet om tilknytning og rådighed er opfyldt, og forholdet omfattes af besiddelsesbegrebet. Dette kan være, at der ikke har været afgivet plausible forklaringer om tilstedeværelsen af DNA eller masteoplysninger, der ligeledes kan placere personer på gerningsstedet, jf. TfK 2019.1224/2 og TfK 2017.341.

På baggrund af U 2020.1254 H ses der dog at være en mere kvalificeret vurdering af tilknytningen, når våbnet findes steder, hvor flere personer har adgang, herunder våbenlagre, og der skal her være tale om en særlig tilknytning, idet T2 blev frifundet for våbenbesiddelsen af våbnene, som var fjernet af politiet. Det tyder på, at sagen kunne have fået et andet udfald, såfremt T2's DNA var fundet på våbnene, jf. ovenstående vedrørende TfK 2020.720.

Hvis et forhold er omfattet af besiddelsesbegrebet, henføres forholdet enten under våbenlovens § 10, stk. 1 eller straffelovens § 192 a. Straffelovens § 192 a kræver, at besiddelsen er sket under *særligt skærpende* omstændigheder, hvorfor bestemmelsen og kravene til denne vil blive gennemgået i de to følgende afsnit.

5. Straffelovens § 192 a

Ved L 2020-06-26 nr. 968 blev ordlyden af straffelovens § 192 a sidst ændret. Bestemmelsens stk. 1 er på nuværende tidspunkt er affattet således:

”§ 192 a

Med fængsel fra 2 år indtil 8 år straffes den, der overtræder lovgivningen om våben og eksplosivstoffer eller artikel 4, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 258/2012 af 14. marts 2012 ved under særligt skærpende omstændigheder at indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, tilvirke, udvikle eller med henblik på udvikling forske i

- 1) skydevåben eller*
- 2) andre våben eller eksplosivstoffer, når våbnet eller eksplosivstofferne på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade.”*

Straffelovens § 192 a kriminaliserer ikke en bestemt handling, men er en strafforhøjelsesregel, der hjemler en højere strammeramme end den, der findes i våbenloven, som anvendes, når besiddelsen efter våbenlovens § 2, stk. 1, sker under særligt skærpende omstændigheder. Våbenlovens § 10, stk. 1 hjemler strafferammen for besiddelse med og uden skærpende omstændigheder.

5.1. Ændringer i bestemmelsen

Straffelovens § 192 a har været ændret flere gange, og ved en lovændring i 2009²² blev minimumsstraf for overtrædelse af bestemmelsen indført, hvilket skabte politisk diskussion. Lovforslaget i 2009 blev fremført med en ordlyd, som senere blev ændret, idet der ved 2. behandlingen blev fremsat et ændringsforslag, som blev vedtaget²³. Ændringsforslaget blev fremsat, idet der i det oprindelige forslag var beskrevet, at overtrædelse af bestemmelsen ville medføre fængsel fra 1 år indtil 6 år, såfremt der var tale om, *”under særligt skærpende omstændigheder på offentligt tilgængeligt, at besidde, bære eller anvende 1) skydevåben med tilhørende ammunition eller 2) andre våben eller eksplosivstoffer (...)*”. Ændringsforslaget ændrede bestemmelsens ordlyd, således der kunne idømmes fængsel fra 1 år og indtil 6 år, såfremt der under særligt skærpende omstændigheder var tale om at *”indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, tilvirke, udvikle eller med henblik på*

²² L 2009-06-12 nr. 501

²³ LFF 2009-04-29 nr. 211

udvikling forske i 1) skydevåben eller 2) andre våben eller eksplosivstoffer (...)". De helt centrale ændringer var, at offentligt tilgængeligt sted og med tilhørende ammunition faldt ud af bestemmelsens ordlyd, og bestemmelsens anvendelsesområde blev udvidet til flere situationer, hvor der blev "håndteret" et våben under særligt skærpende omstændigheder. Minimumsstraffen kunne herefter anvendes i flere tilfælde end efter bestemmelsen som fremsat ved det oprindelige lovforslag²⁴.

5.1.1. Offentligt tilgængeligt sted

Ændringsforslaget udelod offentligt tilgængeligt sted, idet der ikke skulle være forskel på, om der blev opbevaret våben offentligt eller i rockerborge eller private hjem²⁵. Ordlyden af det oprindelige forslag ville have haft den konsekvens, at der alene kunne dømmes efter straffelovens § 192 a med minimumsstraf i det tilfælde, at våbnet blev fundet på offentligt sted. Dette mente Socialdemokratiet ville være utilstrækkeligt, og bestemmelsen skulle finde anvendelse på alle tænkelige steder, hvor våben kunne blive fundet²⁶. Endvidere ville det skabe en tilfældig retstilstand, fordi det kunne bero på tilfældigheder, om våbnet blev fundet offentligt eller i privat hjem, og dermed ville strafudmålingen også blive tilfældig²⁷.

Der ses ikke i ændringsforslaget at være taget videre stilling til, hvorvidt besiddelse af våben på offentligt tilgængeligt sted, skulle indgå som en skærpende omstændighed, og situationen var dermed ikke en del af loven, som den hidtil havde været i våbenloven. Forinden lovændringen i 2009 var besiddelse af våben under særligt skærpende omstændigheder omfattet af våbenlovens § 10, stk. 2, og besiddelse af våben under særligt skærpende omstændigheder på offentligt tilgængeligt sted i straffelovens § 192 a. Formålet med ændringen i straffelovens § 192 a i 2008 var at skærpe straffen for ulovlig våbenbesiddelse under særligt skærpende omstændigheder på offentligt tilgængeligt sted²⁸.

Situationen, hvor et våben besiddes på offentligt tilgængeligt sted efter lovændringen i 2009, blev behandlet i Højesteret i U 2010.2548 H. T havde båret en ladt pistol på offentligt sted. Højesteret dømte for overtrædelse af straffelovens § 192 a med fængsel i 1 år. Højesteret anførte: *"Der er ikke*

²⁴ Tillægsbetænkning til lovforslag L 211, bilag 13, pkt. 2

²⁵ Tillægsbetænkning til lovforslag L 211, bilag 13, pkt. 2

²⁶ Tillægsbetænkning til lovforslag L 211, bilag 13, pkt. 2

²⁷ Tillægsbetænkning til lovforslag L 211, bilag 13, pkt. 2

²⁸ LFF 2009-04-29, nr. 211, pkt. 3.1.5.2

i bemærkningerne vedrørende ændringsforslaget sikre holdepunkter for, at disse udvidelser af bestemmelsens anvendelsesområde skulle medføre en forhøjelse af det i lovforslaget forudsatte udgangspunkt for straffastsættelsen på fængsel i 1 år ved besiddelse af skydevåben med tilhørende ammunition på offentligt tilgængeligt sted”.

Lovens hensigt, ved at fjerne offentligt tilgængeligt sted, var at sikre, at våbenbesiddelse blev straffet hårdt privat såvel som offentligt. Det kan dog ikke udledes, hvorfor der ikke allerede i 2009 blev indsat en særskilt hjemmel i straffelovens § 192 a, der skærpede straffen for besiddelse offentligt. Formålet med indførelsen af begrebet i 2008 synes efter lovændringen i 2009 at virke uforeneligt med den nye retstilstand.

I forlængelse af ovenstående blev der lavet en lovændring i 2014, hvor stk. 3 blev indsat i straffelovens § 192 a, hvori det fremgik, at besiddelse af våben på offentligt tilgængeligt sted skulle indgå som en skærpende omstændighed²⁹. Bestemmelsen er på nuværende tidspunkt affattet således:

”Stk. 3. Ved fastsættelse af straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben efter stk. 1, nr. 1, skal det indgå som en skærpende omstændighed, at skydevåbnet besiddes på offentligt tilgængeligt sted. Besiddes der samtidig ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, skal dette indgå som en yderligere skærpende omstændighed ved straffastsættelsen.”

Af forarbejderne til lovforslaget fremgår det, at hvis et våben besiddes offentligt – også uden ammunition – kunne det være medvirkende til at optrappe en konflikt, hvorfor det skulle være skærpende³⁰. Et offentligt tilgængeligt sted defineres som steder, *”hvortil der er almindelig adgang, herunder veje, parker, offentlige transportmidler, restauranter, butikker, butikcentre, forlystelsessteder og offentlige kontorer”*. Besiddelse af våben i en bil placeret på offentligt tilgængeligt sted vil også være omfattet. Det indgår som en yderligere skærpende omstændighed, hvis der besiddes et våben offentligt samtidig med, at der besiddes tilhørende ammunition, der kan affyres med våbnet. Ammunitionen skal opbevares på gerningsmandens person, en taske, i en bil eller et anden lettilgængeligt sted.³¹

²⁹ L 2014-06-25, nr. 733

³⁰ LFF 2014-01-05, nr. 112 pkt. 3.2

³¹ LFF 2014-01-05, nr. 112, pkt. 3.2

5.1.2. *Ammunition udelades*

Med ændringsforslaget i 2009 blev ”med tilhørende ammunition” udeladt, og det er ikke en del af bestemmelsens nuværende ordlyd. Baggrunden for ændringen var, at besiddelse af et våben uden tilhørende ammunition ikke ville være omfattet af straffelovens § 192 a og dermed ikke omfattet af minimumsstraffen. Problematikken ved ordlyden var, at gerningsmændene kunne omgå bestemmelsen ved at opbevare våben og ammunition på forskellige personer.³²

5.1.3. *Minimumsstraffe*

Lovforslagets undertitel i 2009 var ”Styrket indsats mod bandekriminalitet mv.”³³. Baggrunden for lovforslaget var dermed at skærpe straffen for våbenbesiddelse med baggrund i den daværende aktuelle rocker- og bandekonflikt. Minimumsstraffen blev, som det fremgår af den vedtagne ændringslov, fastsat til 1 års fængsel³⁴. Med en minimumsstraf på 1 år, var det endvidere lovgivers hensigt, at der kunne ske varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1³⁵.

I 2017 blev der vedtaget en lovændring, som hævede minimumsstraffen til 2 år³⁶. Dette skete, fordi der i 2016 havde været skudepisoder i det offentlige rum som følge af konflikter i rocker- og bandemiljøet. Det fremgår af forarbejderne, at der var blevet såret tilfældige almindelige borgere under skudepisoder.³⁷ Det blev derfor en høj prioritet at fjerne skydevåben fra gaderne i Danmark, og straffen for våbenbesiddelse skulle dermed skærpes markant³⁸. Under finanslovsaftalen for 2017 blev aftalepartierne enige om, at straffen skulle skærpes, således der ville komme en hård konsekvens for våbenbesiddelse, herunder for rocker- og bandemedlemmer³⁹. Det blev derfor foreslået, at minimumsstraffen skulle hæves til 2 års fængsel, samt at strafferammen skulle hæves fra 6 år til 8 års fængsel. Forarbejderne henviste til, at straffen skulle forhøjes med omkring 1 års fængsel i forhold til niveauet tidligere fastsat af domstolene⁴⁰.

³² Tillægsbetænkning til lovforslag L 211, bilag 13, pkt. 2

³³ LFF 2009-04-29, nr. 211

³⁴ L 2009-06-12, nr. 105

³⁵ LFF 2009-04-29, nr. 211, pkt. 1.2

³⁶ L 2017-05-22 nr. 494

³⁷ LFF 2017-02-22, nr. 139, pkt. 2.1.2

³⁸ LFF 2017-02-22, nr. 139, pkt. 2.1.2

³⁹ LFF 2017-02-22, nr. 139, pkt. 2.1.2

⁴⁰ LFF 2017-02-22, nr. 139, pkt. 2.1.3

Det fremgår af forarbejderne til det oprindelige lovforslag i 2009, at der skulle indføres en række strafpositioner ud fra omstændighederne omkring besiddelsen, herunder om der var tale om besiddelse på offentligt tilgængeligt sted, og besiddelse i gentagelsestilfælde⁴¹. Dog var det et ændringsforslag, der blev vedtaget som ovenfor nævnt i afsnit 5.1. Bemærkningerne til dette ændringsforslag tog ikke stilling til, hvorvidt der skulle differentieres i straffniveauerne i forhold til besiddelse på offentlig tilgængeligt sted, hvorfor Højesteret i U 2010.2548 H idømte T fængsel i 1 år for besiddelse på offentligt tilgængeligt sted. Det antages dermed, at strafpositionerne i bemærkninger til lovændringen i 2017, vedrørende 1 års minimumsstraf, ikke kan lægges til grund i forbindelse med domstolens afgørelser, men blot blev lagt til grund i forbindelse med strafpositionerne, som blev fastlagt i forbindelse med minimumsstraffen på 2 år⁴².

I forbindelse med indførelsen af en minimumsstraf på 2 år blev strafpositionerne fastsat som følgende⁴³:

	Besiddelse på ikke-offentligt tilgængeligt sted	Besiddelse på offentligt tilgængeligt sted	Særdeles farlige skydevåben (fuldautomatiske) på ikke offentligt tilgængeligt sted	Særdeles farlige skydevåben (fuldautomatiske) på offentligt tilgængeligt sted
Uden ammunition	2 år	2 år og 3 mdr.	2 år og 8 mdr. – 3 år	3 år – 3 år og 6 mdr.
Gentagelsestilfælde	2 år og 4 mdr. – 2 år og 8 mdr.	2 år og 8 mdr. – 3 mdr.	Med betydelige skærper	Med betydelige skærper
Med ammunition	2 år og 3 mdr.	2 år og 6. mdr.	3 år – 3 år og 6 mdr.	3 år og 6 mdr. – 4 år
Gentagelsestilfælde	2 år og 8 mdr. – 3 år	3 år – 3 år og 6 mdr.	Med betydelige skærper	Med betydelige skærper

⁴¹ LFF 2009-04-29, nr. 211, til nr. 6 (§ 192 a)

⁴² LFF 2017-02-22, nr. 139, pkt. 2.1.1.2.1

⁴³ LFF 2017-02-22, nr. 139, pkt. 2.1.1.2.1

5.3.3.1. Strafudmålingen før indførsel af minimumstraf

Med tilhørende ammunition

Strafudmålingen for besiddelse af våben blev markant ændret ved lovændringen i 2017. Strafniveauet blev gennemgået, da der blev indført minimumsstraf på 1 år. Ved 2008-ændringen var det beskrevet i forarbejderne FT 2007-08, 2. samling, Tillæg A, side 5985, at straffen for at besidde våben med tilhørende ammunition på offentligt tilgængeligt sted i førstegangstilfælde normalt skulle være 6 måneders fængsel, og i gentagelsestilfælde skulle straffen være 8-10 måneders fængsel. Da bestemmelsen var i våbenlovens § 10, stk. 2, skulle straffen for at førstegangstilfælde af besiddelse på offentligt sted med ammunition være 4 måneders fængsel, og i gentagelsestilfælde skulle straffen være 8-10 måneders fængsel.⁴⁴

Uden tilhørende ammunition

Ved besiddelse uden tilhørende ammunition på offentligt tilgængelige steder forudsættes det i 2008-lovens forarbejder, at der i førstegangstilfælde skulle idømmes en straf på 4 måneders fængsel og i gentagelsestilfælde skulle straffen være 6-8 måneders fængsel⁴⁵.

Yderligere skærpende omstændigheder

Hvis der forelagde yderligere skærpende omstændigheder, herunder at skydevåbnet blev anvendt til trusler eller indbrud, skulle strafniveauet være højere uden at være nærmere angivet, men det blev forudsat, at straffen ville ligge noget over de angivne strafniveauer⁴⁶.

Affyret på offentligt tilgængeligt sted

Hvis gerningsmanden både havde besiddet skydevåbnet og også affyret det på offentligt tilgængeligt sted, men hvor der ikke var en konkret fare for andres liv eller førlighed, skulle straffen være noget over 6 måneders fængsel i førstegangstilfælde. Hvis våbnet blev affyret på offentligt tilgængeligt sted, og der samtidig var fare for andres liv og førlighed, skulle der straffes for både overtrædelse af straffelovens §§ 192 a og 252. Der skulle fastsættes en samlet straf for overtrædelse af begge

⁴⁴ LFF 2009-04-29, nr. 211, pkt. 3.1.5.1

⁴⁵ LFF 2009-04-29, nr. 211, pkt. 3.1.5.1

⁴⁶ LFF 2009-04-29, nr. 211, pkt. 3.1.5.1

bestemmelser, og straffen skulle fastsættes på baggrund af en samlet vurdering af sagens konkrete omstændigheder. Det var dog forudsat, at straffen skulle være betydeligt højere end 6 måneders fængsel.⁴⁷

Besiddelse på bopælen

Med lovændringen i 2008 var det ikke meningen, at der skulle ske ændringer af strafudmålingsniveauet for besiddelse af skydevåben på bopælen. Straffen for besiddelse på bopælen under særligt skærpende omstændigheder skulle være fra 60 dages fængsel til 4 måneders fængsel og i gentagelsestilfælde fra 3 til 6 måneders fængsel. Besiddelse på bopælen uden særligt skærpende omstændigheder skulle straffes med bøde.⁴⁸

Besiddelse af særdeles farlige våben og eksplosivstoffer

Med indførelsen af straffelovens § 192 a var alene særdeles farlige våben og eksplosivstoffer omfattet. Det var anført i forarbejderne i FT 1996-1997, Tillæg A, side 2513, at straffen som udgangspunkt ville være mindst 10-12 måneders fængsel. Såfremt et særdeles farligt våben var blevet anvendt til trusler, skulle straffen være betydeligt højere.⁴⁹ Der blev ikke i forarbejderne til lovændringen i 2008 beskrevet, hvorvidt denne strafposition skulle ændres.

5.2 Sammenfatning

Det kan altså udledes af ovenstående, at det nugældende straffniveau efter strafskærpelserne er markant højere end tidligere. En direkte sammenligning kan ikke foretages, idet der i den tidligere praksis har været forskel på, hvorvidt våben blev besiddet offentligt, og efter lovændringen i 2009 blev der ikke foretaget en afvejning heraf grundet bestemmelsens ordlyd, hvilket fremgår af U 2010.2548 H. Det fremgår af forarbejderne til ændringen i 2009, at det ikke var muligt for ministeren at oplyse det daværende udmålte gennemsnitsniveau for straffe for hvert af de områder, der blev berørt af ændringsforslaget om minimumsstraffene, jf. svar på spørgsmål 36, og det er således ikke muligt at få et overblik over nødvendigheden af udvidelsen af minimumsstraf ud over det i lovforslaget oprindeligt angivne, hvilket bekræfter usikkerheden i at sammenligne straffniveauet⁵⁰.

⁴⁷ LFF 2009-04-29, nr. 211, pkt. 3.1.5.1

⁴⁸ LFF 2009-04-29, nr. 211, pkt., 3.1.5.2

⁴⁹ LFF 2009-04-29, nr. 211, pkt., 3.1.5.3

⁵⁰ Tillægsbetænkning til lovforslag L 211, bilag 13, pkt. 2

6. Begrebet særligt skærpende

Som anført ovenfor i afsnit 5 omfatter den nuværende straffelovens § 192 a våbenbesiddelse under særligt skærpende omstændigheder på både offentligt og ikke-offentligt tilgængeligt sted.

Første gang begrebet *særligt skærpende* blev set var med indførelsen af våbenlovens § 10, stk. 2 i 1997 med ordlyden *“Stk. 2. Består overtrædelsen i besiddelse af skydevåben under særligt skærpende omstændigheder, herunder besiddelse af skydevåben med tilhørende ammunition på offentligt tilgængelige steder eller gentagne tilfælde af besiddelse af skydevåben, er straffen fængsel indtil 2 år.”* Det vil derfor særligt være forarbejderne til indsættelsen i våbenloven, der vil være relevante for en nærmere analyse af begrebet særligt skærpende omstændigheder.

På baggrund af den markante forhøjelse af straffniveauerne for overtrædelse af straffelovens § 192 a, som redegjort for i afsnit 5.1.3 og den forskel, der er i strafudmålingen i forhold til, om forholdet henføres under våbenlovens § 10, stk. 1 eller straffelovens § 192 a, ses det at være særligt relevant at undersøge, hvilke omstændigheder der medfører, at våbenbesiddelsen anses for at være særligt skærpende.

6.1. Besiddelse på offentligt tilgængeligt sted

Det fremgår af Rigsadvokatens meddelelse ”Sanktionspåstande i våbensager”, at hvis besiddelsen sker på offentligt tilgængeligt sted er udgangspunktet, at man allerede fordi det besiddes offentligt er omfattet af straffelovens § 192 a, og derfor er disse sager ikke interessante for nærværende analyse af hvilke momenter, der anses for at bringe våbenbesiddelse under begrebet særligt skærpende⁵¹.

6.2 Besiddelse på ikke offentligt tilgængeligt sted

Ved indførelsen af våbenlovens § 10, stk. 2 i 1997, hvor man, som nævnt ovenfor, indførte begrebet særligt skærpende første gang, blev der taget stilling til, hvornår man kunne anse besiddelsen for at være omfattet af begrebet. Her blev der som eksempler på, hvornår besiddelsen på ikke offentligt tilgængeligt sted, f.eks. bopælen, kunne anses som særligt skærpende, nævnt; besiddelse af flere våben, besiddelse i gentagelsestilfælde, besiddelse på tilholdssteder for rockergrupper eller personer

⁵¹ Rigsadvokatmeddelelsen – Sanktionspåstande i våbensager (2020), pkt. 4.1.5

med tilknytning hertil, eller hvis våbnene er ved strafbare metoder f.eks. tyveri eller hæleri. Der blev også nævnt, at der kan være tale om besiddelse under særligt skærpende omstændigheder, hvis våbnene bæres i forbindelse med andre strafbare forhold, hvor der kan være fare for, at det anvendes, f.eks. tyveri eller trusler.⁵²

Ved de øvrige ændringer fremgår der kun få nye bemærkninger til, hvornår man anser besiddelsen for at være omfattet af begrebet, da der blot henvises til bemærkningerne til ændringen i 1997. Ved lovændringen i 2009 fremgår det dog, at der ved vurderingen skal lægges vægt på våbnets farlighed, mængden af våbnene man opbevarer, om de opbevares under forhold, der gør at der er en nærliggende risiko for at de vil blive anvendt, herunder f.eks. i voldelige opgør, anskaffelsesmåden samt om der er tale om gentagelsestilfælde⁵³.

Til trods for at begrebet har eksisteret i loven i mange år, har spørgsmålet om hvorvidt en konkret situation, skal henføres under henholdsvis våbenlovens § 10, stk. 1 eller straffelovens § 192 a, været forelagt Højesteret 10 gange siden lovændringen i 2009. De følgende afgørelser er derfor fra efter 15. juni 2009, hvor loven blev ændret således, at alle overtrædelser af våbenbesiddelse under særligt skærpende omstændigheder henføres under § 192 a i straffeloven.

Fælles for alle sagerne er, at tiltalen er rejst efter straffelovens § 192 a. Det fremgår af Rigsadvokatens meddelelse "Sanktionspåstande i våbensager", som er Rigsadvokatens vejledning til anklagemyndigheden, at der forud for tiltalerejsning skal foretages en vurdering af, om forholdet bør omfattes af våbenloven eller straffeloven⁵⁴. Anklagemyndigheden havde altså vurderet, at der i alle sager var tale om besiddelse under særligt skærpende omstændigheder.

Alle sagerne omhandler besiddelse på ikke-offentligt tilgængeligt sted, og det synes da også at være her den sværeste vurdering foreligger, idet besiddelse på offentligt sted i sig selv, som ovenfor nævnt, kan begrunde, at forholdet henføres under straffelovens § 192 a.

Den første sag efter lovændringen i 2009, hvor Højesteret tog stilling til, om forholdet var omfattet af straffelovens § 192 a eller våbenlovens § 10, stk. 1 er U 2010.2552 H. T var tiltalt for at have

⁵² LFF 1996-11-28, nr. 98, pkt. 11.2

⁵³ LFF 2009-04-29, nr. 211, pkt. 3.2.3

⁵⁴ Rigsadvokatmeddelelsen – Sanktionspåstande i våbensager (2020), pkt. 3.1.

besiddet en 9 mm Glock-pistol isat 15 skarpe patroner samt besiddelse af yderligere patroner hertil. T erkendte besiddelsen. Han blev i byretten dømt efter straffelovens § 192 a under henvisning til, at våbnet var skarpladt og opbevaret med yderligere ammunition, samt at våbnet var anskaffet på strafbar vis, herunder ved hæleri. Landsretten stadfæstede byrettens dom.

Sagen blev dog forelagt Højesteret, hvor der skulle tages stilling til grænsefladen mellem de to bestemmelser. Under sagen blev der foretaget en udførlig gennemgang af retsgrundlaget for bestemmelserne, herunder både forarbejderne til lovændringen i 1997 og i 2009.

Særligt Socialdemokratiets ændringsforslag, som blev stillet ved 2. behandlingen af lovforslaget i 2009, blev genstand for rettens vurdering (se mere om dette i afsnit 5.1). Straffelovens § 192 a indeholdt i det oprindeligt fremsatte lovforslag kun en skærpelse af straffen for våbenbesiddelse, når dette skete under særligt skærpende omstændigheder på offentligt tilgængeligt sted. Ændringsforslaget fra Socialdemokraterne medførte, at justitsministeren fremkom med et nærmest identisk ændringsforslag, som blev vedtaget, hvilket medførte, at bestemmelsen i stedet kom til at omhandle alle overtrædelser under særligt skærpende omstændigheder, således strafudmålingen ikke blev tilfældig, uanset om man fandt våbnet eller ammunitionen opbevaret offentligt eller i en rockerborg samt på deres private bopæle.

Justitsministeren blev i forbindelse med ændringsforslaget stillet følgende spørgsmål: ”*Vil ministeren detaljeret redegøre for afgrænsningen af de tilfælde, der er omfattet af minimumsstraffen?*”. Han forklarede, at man stadig skulle foretage samme vurdering af om der forelå særligt skærpende omstændigheder, som man gjorde før lovforslaget, før man skulle henhøre forholdet under straffelovens § 192 a.⁵⁵

Dommen med afsagt med dissens ved en 4-3 afgørelse, hvor flertallet stemte for, at forholdet skulle henføres under straffelovens § 192 a. Under henvisning til de momenter, som er nævnt i forarbejderne til lovændringen i 1997, blev der lagt til grund, at der i sagen var tale om besiddelse under særligt skærpende omstændigheder. Der blev lagt vægt på, at pistolen var *umiddelbart tilgængelig*, fordi pistolen var fundet under hovedpuden i den tiltaltes seng, den var *klar til brug*, idet den var isat ammunition, den var *anskaffet på strafbar vis* ved et hæleriforhold, og hans formål med at anskaffe sig

⁵⁵ L 211-samrådsspørgsmål A

den var, at han følte sig truet af en person fra en kriminel bande. Den tiltalte var desuden *straffet adskillige gange* for personfarlig kriminalitet og narko.

Mindretallet fandt ikke, at der forelå særligt skærpende omstændigheder, men henførte alene forholdet under våbenlovens § 10, stk. 1. Centrum for mindretallets begrundelse var forarbejderne til lovforslagene. Der blev først og fremmest henvist til overskriften for ændringen i 2009, som hed ”Styrket indsats mod bandekriminalitet m.v.” De henviste endvidere til Socialdemokratiets begrundelse for tillægsbetænkningen under behandlingen af lovforslaget i 2009, som navnlig var med fokus på rocker- og bandemedlemmers tilfældige opbevaring af våben og ammunition samt justitsministerens svar på spørgsmålet om afgrænsningen mellem bestemmelserne.

I forhold til, at pistolen var besiddet sammen med ammunition, henviste man til, at det i bemærkningerne i 1997 var anført, at det ikke i sig selv indebar, at der forelå særligt skærpende omstændigheder, heller ikke selvom våbnet var opbevaret uforsvarligt, og at der ikke var grundlag for at fravige dette udgangspunkt ud fra de nye forarbejder i 2009. Der skulle altså også foreligge andre særlige omstændigheder.

I forhold til, at pistolen var anskaffet på strafbar vis mente mindretallet ikke, at der burde tillægges dette væsentlig betydning, idet erhvervelse af et våben typisk vil være erhvervet ved eksempelvis et hæleriforhold, som det var i sagen.

På baggrund af, at bandekriminalitet eller anden igangværende kriminalitet havde været fokus for lovændringerne, og at den tiltalte i sagen ikke havde haft forbindelse til lignende, samt at pistolen, ud fra hans forklaring, aldrig havde forladt hans bopæl, kunne der ikke være tale om særligt skærpende omstændigheder.

I den følgende afgørelse U 2011.494 H var T tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 192 a, idet han under en ransagning var fundet i besiddelse af et oversavet dobbeltløbet haglgevær samt ammunition hertil. I afgørelsen ses der i alle tre instanser at være lagt vægt på dele af de samme elementer som i U 2010.2552 H, som netop gennemgås.

T forklarede under sagen, at han havde haft våbnet og ammunitionen længe. Han havde erhvervet det i 2005 af en person, han ikke kunne huske, fordi han var blevet skudt i hovedet 12 år tidligere. Han havde modtaget trusler i perioden efter erhvervelsen, men ikke før. Han var dog ikke længere inde i miljøet, hvorfor han for 1,5 år siden havde lagt geværet ind i et hul i væggen i badeværelset. Han havde kastet geværet og ammunitionen derind, så man ikke kunne få fat i det igen uden at skulle ødelægge væggen. Politiassistenten, der havde foretaget ransagningen, forklarede dog, at geværet godt kunne nås ved at skubbe overkroppen ind i hulrummet, og at de kun fjernede dele af væggen, idet de var i tvivl om, hvorvidt de kunne trække det ud af hullet uden at affyre det, hvis det var ladt.

Byretten henførte forholdet under våbenlovens § 10, stk. 1, idet de ikke fandt, at opbevaringsmåden udgjorde, at geværet var umiddelbart tilgængeligt, at T ikke var tidligere dømt for våbenovertrædelser, og at der ikke forelå oplysninger om, at han skulle tilhøre en gruppering. Landsretten fandt dog modsat, at opbevaringen af geværet bag spejlet gjorde, at det var umiddelbart tilgængeligt for T, og at våbnets karakter gjorde, at man måtte formode at det stammede fra et kriminelt miljø. Under henvisning til disse omstændigheder blev forholdet henført under straffelovens § 192 a.

Højesterets begrundelse starter med en henvisning til U 2010.2552 H og slår fast, at det på baggrund af denne dom og forarbejderne til lovændringerne i 1997 og 2009 måtte bero på en konkret og samlet vurdering af de foreliggende omstændigheder i sagen. Højesteret fandt ikke, at der forelå særligt skærpende omstændigheder, selvom der var opbevaret ammunition med geværet, og at det var muligt at få fat i geværet bag spejlet, idet T ikke var tidligere straffet, og at der ikke forelå oplysninger om, at han aktuelt var tilknyttet til et kriminelt miljø. Højesteret fandt ikke, at disse omstændigheder kunne *”anses for at have indebåret en nærliggende risiko for, at det ville blive brugt til fare for andre”*, og henførte derfor forholdet under våbenlovens § 10, stk. 1. Dette krav bliver centralt for alle senere afgørelser i sager, hvor det skal afgøres, om der er tale om våbenbesiddelse under særligt skærpende omstændigheder.

I alle følgende afgørelser henvises der til U 2010.2552 H om, at det må bero på en samlet vurdering af omstændighederne samt U 2011.494 H's formulering af, at det nødvendige for at kunne henføre forholdet under straffelovens § 192 a er, at de samlede omstændigheder kan siges at udgøre en nærliggende risiko for, at våbnet vil blive brugt til fare for andre.

Det er dog forskelligt, hvordan retten vægter omstændighederne i forskellige sammenhænge, men grundet indførelsen af en minimumsstraf på 2 år (se afsnit 5.1.3 ovenfor) og den derfor vidde forskel i strafudmålingen på, om forholdet henføres under våbenloven eller straffeloven, er det relevant at opstille nogle mere sikre kriterier for, om besiddelsen kan anses som særligt skærpende eller ej. Der tages udgangspunkt i de momenter, der nævnes i U 2010.2552 H.

6.2.1. Tilknytning til kriminelt miljø

Hvorvidt gerningsmanden har en tilknytning til bandekriminalitet eller et andet kriminelt miljø, indgår i vurderingen af forholdets subsumption i begge ovenstående domme. I U 2011.494 H og for mindretallet i U 2010.2552 indgik det i begrundelserne for, at der ikke forelå særligt skærpende omstændigheder, at der ikke var oplysninger om, at de tiltalte havde aktuel tilknytning til kriminelle miljøer.

Det ses også i efterfølgende afgørelser, at forholdet henføres under våbenlovens § 10, stk. 1 og ikke straffelovens § 192 a, når der ikke er oplysning om tilknytning til kriminelle miljøer.

I U 2014.2935 H var T tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 192 a ved at have besiddet en pumpgun med tilhørende ammunition, som han havde prøveskudt på sin landejendom, og som han, efter sin egen forklaring, aldrig gemte væk, men opbevarede frit fremme på bopælen. Højesteret fandt ikke, at der forelå særligt skærpende omstændigheder, selvom det måtte indgå med betydelig vægt, at pumpgunen var funktionsdygtig, at han havde prøveskudt med den, samt at den var isat skarpe patroner og lå frit fremme på bopælen, idet der ikke forelå oplysninger om, at T havde tilknytning til et kriminelt miljø eller et modsætningsforhold hertil.

Det samme ses i U 2020.499 H, som er den første Højesterets-dom vedrørende afgrænsningen mellem våbenloven og straffeloven, efter minimumsstraffen på 2 år blev indført. Sagen omhandlede T, som var bosat på et bosted for udsatte unge. T havde opbevaret et jagtgevær samt dertilhørende ammunition på sit værelse under en håndvask. T blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 192 a i både byretten og landsretten. Det faktum, at der ikke forelå oplysninger om, at T havde tilknytning eller modsætningsforhold til et kriminelt miljø, fik dog Højesteret til at nå modsatte resultat. Selvom det burde tillægges betydelig vægt, at T opbevarede et funktionsdygtigt oversavet jagtgevær samt ammunition tilgængeligt under sin håndvask på værelset, kunne der ikke anses for at have været en

nærliggende risiko for, at det ville blive brugt til fare for andre, idet T ikke var tilknyttet et kriminelt miljø. Én dommer dissenterede ved afgørelsen og fandt, at den manglende tilknytning ikke kunne medføre, at forholdet skulle henføres under våbenlovens § 10, stk. 1 under henvisning til, at et oversavet jagtgevær ikke kan anvendes til noget lovligt formål, og at det blev opbevaret frit tilgængeligt på bopælen sammen med ammunition dertil.

Retten bruger ofte formuleringen *aktuel* tilknytning. I forhold til aktualiteten er særligt 2 domme interessante. I U 2011.3442 H havde T, der var tidligere straffet for et røveri og våbenbesiddelse i 1999, anskaffet sig en pistol i starten af 2009. Denne lå i adskilt tilstand i et skab i en fælles stue sammen med tilhørende ammunition. Pistolen kunne samles til en funktionsdygtig pistol og det fandt landsretten bevist, at T var klar over. Højesteret lagde til grund, at disse omstændigheder også måtte indgå med betydelig vægt i vurderingen af, om der havde været risiko for anvendelse af pistolen til fare for andre. T havde tidligere haft en tilknytning til et kriminelt miljø, men havde i 2001 vendt sit liv efter afsoningen af dommen for røveri og våbenbesiddelse, og uddannet sig til slagter samt stiftet familie. Den omstændighed, at der ikke var tale om aktuel tilknytning til et kriminelt miljø gjorde, at man til trods for omstændighederne, ikke kunne henføre forholdet under straffelovens § 192 a, og T blev i stedet dømt efter våbenlovens § 10, stk. 1.

Det tillægges altså ikke vægt i skærpende retning, at man tidligere har haft en tilknytning til et kriminelt miljø, når det kan godtgøres, at man ikke har haft det i en længere periode. I forhold til tilknytningens omfang, er det dog ikke nok, at man beviser, at man ikke længere har tilknytning til f.eks. en bande, som man har været medlem af, hvis der stadig er kontakt til miljøet, uanset dette er ufrivilligt, jf. U 2011.502 H, hvor T i Højesteret blev fundet skyldig i våbenbesiddelse efter straffelovens § 192 a, selvom han ikke længere var medlem af den rockergruppe, som havde pålagt ham at opbevare pistolen, idet han stadig havde kontakt med dem, fordi han skyldte dem penge. Der var derfor en nærliggende risiko for, at pistolen ville blive brugt til fare for andre.

Det kan på baggrund af ovenstående konkluderes, at det ikke er et absolut krav for, at der foreligger særligt skærpende omstændigheder, at der er en tilknytning til et kriminelt miljø, jf. U 2010.2552 H, hvor forholdet blev henført under straffelovens § 192 a, selvom der ikke var oplysninger om at T havde en tilknytning eller et modsætningsforhold til et kriminelt miljø. Det ses dog ud fra U 2014.2935 H og U 2020.499 H at have en væsentlig vægt i vurderingen, således hvis der ikke er en

tilknytning til et kriminelt miljø, skal der være andre tungtvejende momenter, der kan godtgøre, at der stadig er en nærliggende risiko for, at det vil blive brugt til fare for andre, ellers henføres forholdet typisk under våbenlovens § 10, stk. 1.

Det må endvidere lægges til grund, at tilknytningen skal have en vis aktualitet, hvis der skal lægges vægt på den omstændighed i skærpende retning. Det ses altså på baggrund af U 2011.3442 H ikke at have særlig betydning, at man tidligere har været bandemedlem eller har haft en tilknytning til andet kriminelt miljø, såfremt denne tilknytning ikke længere er aktuel. En aktuel tilknytning indeholder ikke et krav om, at man er bandemedlem. Det er nok, at man stadig har en kontakt til miljøet også selvom dette er ufrivilligt, som i U 2011.502 H, hvor der stadig var kontakt grundet gæld. Dette kan også udledes af ordet *modsattningsforhold*, som anvendes sammen med ordet *tilknytning* i flere af afgørelserne.

6.2.2. Forstraffe

Forstraffe kan også være en omstændighed, der kan have en betydning for, om forholdet kan anses for særligt skærpende. Når omstændighederne ved opbevaringen af våbnet taler for, at forholdet bør henføres under straffelovens § 192 a, kan forstraffe, på samme måde som tilknytning til kriminelle miljøer, have en betydning for udfaldet. I de ovenfor nævnte domme U 2014.2935 H og U 2020.499 H nævnes det også, i forlængelse af den manglende tilknytning, at de tiltalte ikke tidligere var straffet.

Det er ikke alle forstraffe, der er relevante i forhold til den retlige subsumption. Det er navnlig personfarlig kriminalitet og tidligere overtrædelser af våbenlovgivningen, idet forstraffene kan bruges til underbygge det krav om, at der er en nærliggende risiko for, at våbnet vil blive anvendt til fare for andre, jf. bl.a. U 2011.3439 H, hvor T blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 192 a ved at have opbevaret et oversavet jagtgevær samt ammunition i et skab på sit værelse. Besiddelsen måtte anses for at have indebåret en nærliggende risiko for anvendelse under henvisning til, at han tidligere var straffet flere gange for overtrædelse af våbenloven og personfarlig kriminalitet, herunder et røveri, hvor der blev anvendt et jagtgevær.

Forstraffe ses dog ikke at have en afgørende vægt i vurderingen af, om der er tale om særligt skærpende omstændigheder. I U 2011.3442 H, som også er nævnt ovenfor, fandt Højesteret, at T's besiddelse af en pistol med tilhørende ammunition ikke kunne anses som besiddelse under særligt

skærpende omstændigheder, selvom han tidligere var dømt for at begå et røveri med en revolver, men man lagde det i stedet vægt i skærpende retning i forhold til strafudmålingen.

Forstraffe kan altså både indgå i vurderingen af, om forholdet skal henføres under straffelovens § 192 a, men kan også anvendes som en skærpende omstændighed ved straffastsættelsen. I U 2011.3439 H anførte T til støtte for sin subsidiære påstand, at hans tidligere domme ikke kunne begrunde en højere straf end minimumsstraffen på 1 år, da dommene allerede var anvendt i vurderingen af, om besiddelsen var under særligt skærpende omstændigheder. Højesteret udtalte i dommen: *”Det forhold, at T’s forstraffe er indgået i bedømmelsen af, om hans våbenbesiddelse må anses at have indebåret en nærliggende risiko for, at våbnet ville brugt til fare for andre og dermed er sket under særligt skærpende omstændigheder som nævnt i straffelovens § 192 a, stk. 1, udelukker ikke, at det ved straffens fastsættelse kan indgå som en skærpende omstændighed, at han tidligere er straffet af betydning for sagen, jf. straffelovens § 81, stk. 1, nr. 1.”* Der kan på baggrund af dette udledes, at forstraffe ikke alene kan anvendes til enten at indgå i vurderingen af om besiddelsen kan anses som særligt skærpende eller som en skærpende omstændighed i forhold til straffastsættelsen.

6.2.3. Opbevaringsmåden

En af de omstændigheder, der kan tale for at besiddelsen indeholder en risiko for, at våbnet vil blive brugt til fare for andre, er den måde våbnet opbevares på. I forhold til hvordan våbnet opbevares, ses der både at være en vurdering i forhold til placeringen af våbnet, samt om det er opbevaret med ammunition enten ved våbnet eller isat dette.

Når opbevaringsmåden tillægges vægt, anvendes typisk formuleringen, at våbnet var *”umiddelbart tilgængeligt og klar til brug”*, idet dette ses at have en betydning for, om besiddelsen opfylder kravet om en nærliggende risiko for anvendelse.

I en række af de første afgørelser fra Højesteret efter lovændringen i 2009, sås der at være en sammenhæng mellem opbevaringsmåden, og om forholdet blev henført under henholdsvis straffeloven eller våbenloven.

I følgende domme ansås forholdet for at være omfattet af straffelovens § 192 a bl.a. under henvisning til, at våbnet var opbevaret; under hovedpuden og isat ammunition (U 2010.2552 H), i et klædeskab (U 2011.502 H) og i et uaflåst skab på T's værelse sammen med ammunition (U 2011.3447 H).

I følgende domme blev forholdet henført under våbenlovens § 10, stk. 1, bl.a. med den begrundelse, at våbnet ikke ansås for umiddelbart tilgængeligt, fordi våbnet var opbevaret; i et hulrum bag et spejl i badeværelset, selvom det var opbevaret med ammunition (U 2011.494 H), i et uaflåst loftrum i garagen uden ammunition (U 2011.504 H) og i en fælles stue i adskilt tilstand, selvom der også var opbevaret ammunition (U 2011.3442 H).

Der tegnede sig et billede af, at der var en tydelig sammenhæng i, at hvis våbnet blev opbevaret steder, som man typisk ville opholde sig i nærheden af, herunder særligt på de tiltaltes værelser, ville forholdet henføres under straffelovens § 192 a. Modsat ville forholdet henføres under våbenlovens § 10, stk. 1, hvis man skulle gøre sig særlige bestræbelser på at finde våbnet frem og bringe det i anvendelse, enten fordi det ikke var samlet eller opbevaret mere afsides og besværlige steder på bopælen.

Der ses dog at være sket en ændring i retstilstanden med Højesterets afgørelse U 2020.499 H, som tidligere er gennemgået i afsnit 6.2.1. Våbnet og ammunitionen var opbevaret i en taske under en håndvask på T's værelse på et bosted for udsatte unge. Både byretten og landsretten fandt besiddelsen omfattet af straffelovens § 192 a, bl.a. under henvisning til opbevaringsmåden. Byretten udtalte, at opbevaringsmåden måtte betragtes som skødesløs, og landsretten anførte, at våbnets opbevaring gjorde, at det var frit tilgængeligt. Højesteret tillagde også T's opbevaring af både våben og ammunition betydning, men mente dog ikke, at der var tale om særligt skærpende omstændigheder, navnlig grundet at der ikke var nogen tilknytning til et kriminelt miljø, og at T ikke var tidligere straffet.

Afgørelsen ses at være fulgt af Vestre Landsret i TfK 2020.384, hvor T havde opbevaret et oversavet jagtgevær med tilhørende skarpe patroner i et tæppe under tiltaltes seng, og landsretten henførte forholdet under våbenlovens § 10, stk. 1.

Det må på baggrund af de førstnævnte afgørelser lægges til grund, at disse opbevaringsmåder tidligere ville have været lagt betydeligere vægt i skærpende retning i forhold til vurderingen. Det fremgår

ikke af afgørelserne, hvorfor opbevaringsmåden tillægges lempeligere vægt, men det må bemærkes, at minimumsstraffen i den mellemliggende periode blev hævet fra 1 år til 2 år.

6.2.3.1 Opbevaring for andre

Et våben kan også opbevares for andre. I TfK 2020.492 fandtes det bevist, at den hidtil ustraffede mor, for sin søn, havde opbevaret en funktionsdygtig pistol samt ammunition i sit klædeskab. Byretten fandt, at hun havde besiddet pistolen under særligt skærpende omstændigheder, og denne afgørelse stadfæstede landsretten. Ved vurderingen af, om forholdet var omfattet af straffelovens § 192 a, blev der bl.a. lagt vægt på, at der var tale om en funktionsdygtig pistol, og at placeringen var let tilgængelig i lejligheden. Det særlige ved vurderingen af, om der har været en nærliggende risiko for, at våbnet ville blive anvendt til fare for andre, er dog, at der også lægges vægt på, at det er sønnen, der har placeret pistolen hos moren, samt at der i sønnens lejlighed blev fundet stoffer og en skudsikker vest.

På baggrund af denne afgørelse, kan det altså udledes, at vurderingen af om der er en nærliggende risiko for anvendelse, ikke beror på den tiltalte eller opbevaringsmandens individuelle forhold, men er en generel vurdering af om *nogle med tilknytning til våbnet* kan udgøre en risiko for, at det vil blive anvendt til fare for andre. Dette udledes, da der ikke ses at være nogen bevisførelse omkring, at moren kendte til de omstændigheder omkring hendes søn, som gjorde at forholdet kunne henføres under straffelovens § 192 a.

6.2.4. Anskaffelsesmåden

Det er udelukkende i de to første afgørelser, U 2010.2552 H samt U 2011.494 H, at der lægges vægt på anskaffelsesmåden, selvom det er nævnt som et forhold, der kan tale for særligt skærpende omstændigheder i forarbejderne til 1997-ændringen: *"Det vil endvidere være en skærpende omstændighed, hvis besidderen har skaffet sig våbnene på strafbar vis, f.eks. ved tyveri eller hæleri."*⁵⁶

Flertallet i U 2010.2552 H mente, at det burde indgå som en skærpende omstændighed i vurderingen, hvorimod mindretallet mente, at det ikke burde tillægges betydning, idet ulovlige våben typisk vil være anskaffet på strafbar vis, f.eks. ved et hæleriforhold, som det var tilfældet i afgørelsen.

⁵⁶ LFF 1996-11-28 nr. 98, pkt. 11.2

I den følgende afgørelse U 2011.494 H, lagde man til grund, at våbnet måtte hidrøre fra et kriminelt miljø, men henførte alligevel forholdet under våbenlovens § 10, stk. 1. Afgørelsen anføres i litteraturen at være et kompromis mellem flertallet og mindretallet i U 2010.2552 H⁵⁷.

Det må derfor konkluderes, at anskaffelsesmåden kan indgå i vurderingen, men at det sjældent tillægges betydelig vægt, idet våbnet typisk vil være stjålet eller anskaffet i et kriminelt miljø.

6.3 Sammenfatning

Straffelovens § 192 a omfatter både besiddelse under særligt skærpende omstændigheder, uanset om besiddelsen sker på offentligt tilgængeligt sted eller på ikke-offentligt tilgængeligt sted. Det kan på baggrund af U 2011.494 H og alle følgende domme udledes, at kravet for at anse forholdet som særligt skærpende er, om besiddelsen har indebåret en nærliggende risiko for, at det vil blive anvendt til fare for andre.

Besiddelse af våben på offentligt tilgængelige steder medfører som udgangspunkt, at forholdet anses som særligt skærpende, allerede fordi besiddelsen sker i det offentlige rum, da dette i sig selv medfører en nærliggende risiko for anvendelse.

Forarbejderne til lovændringerne i 1997 og 2009 bidrager til fortolkningen af begrebet med eksempler på, hvornår der *kan* være tale om særligt skærpende omstændigheder, når besiddelsen sker på ikke-offentligt tilgængeligt sted. Det slås dog fast med U 2010.2252 H, at det beror på en samlet vurdering af omstændighederne.

Der kan på baggrund af retspraksis udledes nogle generelle omstændigheder, som går igen i afgørelserne om afgrænsningen mellem våbenlovens § 10, stk. 1 og straffelovens § 192 a. Det er alle omstændigheder, der kan bestyrke eller afkræfte en nærliggende risiko for anvendelse til fare for andre. Disse omstændigheder ses dog at tillægges forskellig vægt.

Tilknytning eller modsætningsforhold til kriminelt miljø

Der kan lægges vægt på, om der foreligger en tilknytning eller et modsætningsforhold til et kriminelt miljø. Det kan ud fra retspraksis udledes, at det er denne omstændighed, der tillægges den mest

⁵⁷ Nielsen, Gorm Toftegaard m.fl. (2017), s. 307

betydelige vægt i vurderingen, da forholdene oftest henføres under våbenlovens § 10, stk. 1 ved fraværet af denne omstændighed, jf. U 2011.494 H, U 2014.2935 H og U 2020.499 H. Det udledes af U 2011.3442 H, at tilknytningen eller modsætningsforholdet skal være aktuelt. Tilknytningen behøves dog ikke at være frivillig, jf. U 2011.502 H. Der er dog ikke tale om en absolut omstændighed, som *skal* være til stede, før forholdet kan henføres under straffelovens § 192 a, jf. U 2010.2225 H.

Opbevaringsmåden

Opbevaringsmåden er ligeledes en omstændighed, der tillægges betydelig vægt ved vurderingen. Man lægger vægt på, om våbnet er opbevaret på en sådan måde, at det er umiddelbart tilgængeligt og klar til brug, da dette har en særlig betydning for risikoen for anvendelse. Tidligere var det tydeligt, at såfremt våbnet var opbevaret steder, hvor man måtte formode, at de tilknyttede personer typisk opholdt sig, ansås det som særligt skærpende, hvorimod forholdene henførtes under våbenlovens § 10, stk. 1, hvis våbnene var opbevaret mere afsides. Dette blev dog ændret med U 2020.499 H og fulgt af TfK 2020.384, hvor forholdene blev henført under våbenlovens § 10, stk. 1, selvom våbnene var opbevaret umiddelbart tilgængeligt på de tiltaltes værelser. Det kan derfor konkluderes, at der nu tillægges denne omstændighed mindre vægt end tidligere.

Anskaffelsesmåden og tiltaltes forstraffe

Det kan endvidere udledes af praksis, at man også anvender anskaffelsesmåden og tiltaltes forstraffe ved vurderingen af, om besiddelsen er sket under særligt skærpende omstændigheder. Disse omstændigheder tillægges dog mindre vægt end de øvrigt nævnte, da våben typisk vil stamme fra strafbare forhold, og forstraffe ikke i sig selv kan begrunde, at der foreligger en risiko for anvendelse, særligt ikke når der ikke foreligger tilknytning eller et modsætningsforhold til et kriminelt miljø. Forstraffe kan tillige have en skærpende betydning for strafudmålingen. Anvendelsen af tidligere domme som strafskærpende element udelukker ikke, at det kan indgå i vurderingen af om forholdet bør henføres under straffelovens § 192 a, jf. U 2011.3439 H.

Hvis et forhold om våbenbesiddelse henføres under straffelovens § 192 a medfører det, at en række strafskærpsregler og retsfølger, der udspringer af bandepakkerne, kan finde anvendelse, hvorfor disse vil være genstand for en analyse i det følgende afsnit.

7. Bandepakke I, II og III

Der er siden 2009 blevet indført tre bandepakker, som har skærpet lovgivningen i forhold til bandekriminalitet og våbenbesiddelse. Den første bandepakke blev vedtaget i 2009 samtidig med, at straffen for våbenbesiddelse blev skærpet⁵⁸.

7.1. Straffelovens § 81 a

Baggrunden for bandepakke I var, at der i 2008, særligt i hovedstadsområdet, havde været flere voldelige hændelser mellem rocker- og bandegrupperinger, hvor der havde været anvendt skydevåben på offentligt tilgængeligt sted. I forbindelse med politiets ransagninger ved disse personer, var der også flere gange fundet skydevåben. Skudepisoderne på offentligt tilgængeligt sted havde skabt utryghed i befolkningen, og der var i nogle områder en trussel mod tilfældige borgere.⁵⁹

Straffelovens § 81 a er en strafforhøjelsesregel, og det blev med bestemmelsen tiltænkt, at en udmålt straf efter skærpelsen skulle fordobles således, hvis domstolene før ændringen udmålte en straf til 2 års fængsel, skulle straffen være 4 års fængsel, når § 81 a fandt anvendelse. Domstolene ville stadig skulle fastsætte straffen ud fra en konkret vurdering og straffelovens almindelige regler, herunder §§ 33, stk. 2, 81, 82, og 83.⁶⁰

Straffelovens § 81 a blev formuleret sådan, at straffen kunne forhøjes indtil det dobbelte, såfremt hændelsen havde *”baggrund i et gensidigt opgør, som foregår mellem grupper af personer, og hvor der flere gange som led i opgøret enten er anvendt skydevåben, eller anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade...”*. Bestemmelsen skulle finde anvendelse, når der var tale om overtrædelse af straffelovens §§ 119, 123, 245, 245, jf. 247, 246, jf. 247 og 252, stk. 1. Efter bestemmelsens stk. 2 skulle straffelovens §§ 180, 183, stk. 2 og 237 tillige være omfattet af strafskærpelsen.⁶¹

Det er ikke en betingelse, at bestemmelserne skulle overtrædes ved brug af skydevåben. Det vil sige, at såfremt der begås et drab uden brug af skydevåben, men såfremt drabet blev begået med vold, så

⁵⁸ L 2009-06-12 nr. 501

⁵⁹ LFF 2009-04-29, nr. 211, pkt. 1.1

⁶⁰ LFF 2009-04-29, nr. 211, pkt. 2.2.5

⁶¹ L 2009-06-12, nr. 501

ville straffelovens § 81 a finde anvendelse, hvis det opfyldte de øvrige betingelser som anført i bestemmelsens ordlyd ovenfor. Endvidere er det ikke en betingelse, at forbrydelsen udelukkende begås over for personer tilhørende en af grupperne. Det ses f.eks. i de tilfælde, hvor forbrydelsen begås over for andre personer end dem, der er tilknyttet den anden gruppe f.eks., hvor der udøvedes vold over for politiet, eller hvis et vidne bliver udsat for vidnetrusler, som led i den konkrete konflikt.⁶²

7.1.1 Gensidigt opgør

For at anvende straffelovens § 81 a, var det en betingelse, at der var tale om gensidigt opgør. Det var nødvendigt, at der var tale om deciderede grupper, hvorfor der skulle være mere end én person på hver side af opgøret. Definitionen af gruppe var ikke konkret, idet der både kunne være tale om formaliserede grupper, som har et fast opholdssted med et bestemt navn og en bestemt struktur, og det kunne også være mere løse grupperinger, såfremt gruppen havde et fælles sigte, og at de kommunikerede internt ved f.eks. at advare og instruere i forbindelse med konkrete voldelige hændelser. Det var derudover også en betingelse, at der skulle være mere end én tidligere hændelse, hvor der var anvendt skydevåben eller eksplosivstoffer af enten den ene eller begge grupper.⁶³

Kravet om gensidigt opgør førte i TfK 2013.657 til, at der skete frifindelse for straffelovens § 81 a. Sagen drejede sig bl.a. om overtrædelse af straffelovens § 245, jf. § 247, § 192 a og § 237, jf. § 21. Både by- og landsretten lagde til grund, at episoden utvivlsomt udsprang af en konflikt mellem grupperinger, men at der ikke forud for gerningstidspunkterne var registreret episoder, hvor der havde været anvendt skydevåben. Herefter anførte landsretten, at straffelovens § 81 a ikke kunne finde anvendelse.

7.2 Ny formulering af § 81 a

Bandepakke II blev vedtaget i 2014⁶⁴. Baggrunden for at fremsætte lovforslaget var, at regeringen ville forstærke forebyggelsen og bekæmpelsen af rocker- og bandekriminalitet. Der var i 2013 en konflikt, hovedsagligt i hovedstadsområdet, mellem flere grupperinger, hvilket medførte en række skudepisoder i offentligt rum. Grupperingerne anvendte bl.a. maskinpistoler på befolkede offentlige steder, og der blev i forbindelse med konflikterne dræbt 2 personer, mens mere end 20 personer blev

⁶² LFF 2009-04-29, nr. 211, Til nr. 2 (§ 81 a)

⁶³ LFF 2009-04-29, nr. 211, pkt. 2.2.3

⁶⁴ L 2014-06-25 nr. 733

såret som følge af skud og knivstik.⁶⁵ Det var Justitsministerens opfattelse, at der var et behov for at udvide bestemmelsen, således bestemmelsen dels også kunne finde sted på et tidligere tidspunkt i konflikten, dels også uafhængigt af, om konflikten stadig var verserende på gerningstidspunktet. Dette for at undgå, at en optrapning af en konflikt, som umiddelbart var afsluttet, ikke var en del af bestemmelsen.⁶⁶

Lovændringen udvidede anvendelsesområdet af straffelovens § 81 a. Den nye bestemmelse i stk. 1 blev affattet således, at straffen for ”§§ 119, 123 og 244, § 244, jf. § 247, § 245, § 245, jf. § 247, § 246, jf. § 245, § 246, jf. § 245, jf. § 247, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1 og 2, § 266, § 285, stk. 1, jf. § 281, § 286, stk. 1, jf. § 281, og § 288 kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten enten er anvendt skydevåben eller er anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af denne lovs § 180”. I bestemmelsens stk. 2 ændredes ”et gensidigt opgør” til ”en konkret konflikt”.⁶⁷

7.2.2. Nyt konfliktbegreb

Ændringen skulle gøre op med, at der først skulle være mindst ét tilfælde af sammenstød, hvor der var blevet anvendt skydevåben, før bestemmelsen fandt anvendelse, hvilket var et krav efter den da-gældende bestemmelse⁶⁸. Ordlyden ændredes derfor til, at der skulle være tale om en konflikt, og ikke et egentligt opgør, hvor der tidligere havde været sammenstød mellem grupperne, samt at der ikke skulle være tale om en verserende konflikt.

Den centrale lempelse i bestemmelsen var dermed det nye begreb *konflikt*, som afløste betingelsen om, at der skulle være tale om et gensidigt opgør. Det vil sige, at kravet om begge gruppers involvering forsvandt, og bestemmelsen skulle derved finde anvendelse også i det tilfælde, hvor det blot er den ene gruppe, der forfølger en anden, og hvor den anden gruppe ikke modsvarer med strafbare handlinger. Det betyder også, at det ikke længere var en betingelse, at begge grupper havde begået angreb.⁶⁹

⁶⁵ LFF 2014-01-15, nr. 112, pkt. 1.1.1

⁶⁶ LFF 2014-01-15, nr. 112, pkt. 2.2.1

⁶⁷ L 2014-06-25, nr. 733

⁶⁸ LFF 2014-01-15, nr. 112, pkt. 2.2.1

⁶⁹ LFF 2014-01-15, pkt. 2.2.2

Der ses ikke at være trykt praksis, mens denne lovændring fandt anvendelse.

7.3 Sidste ændring af § 81 a

I 2017 kom den sidst nylige ændring af straffelovens § 81 a, og ændringen har givet bestemmelsen sin nuværende ordlyd⁷⁰. Bandepakke III blev indført, fordi der i 2016 var 54 skudepisoder på offentligt tilgængeligt sted, som var en tredobling i forhold til året forinden. Skudepisoderne kunne knyttes til rocker- og bandemiljøet. Formålet med loven var, at der skulle *”sættes hårdt mod hårdt”*, og at *”rockernes og bandernes rå og hensynsløse adfærd [skulle] mødes med hårdere straffe, der utvetydigt viser samfundets afstandtagen, og de [skulle] holdes i fængslerne så længe som muligt...”*.⁷¹

Straffelovens § 81 a blev udvidet således, at bestemmelsen også omfatter de tilfælde, hvor overtrædelsen er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper, hvor der bliver anvendt skydevåben. Endvidere omfatter bestemmelsen nu også straffelovens § 192 a. Udvidelsen giver bestemmelsen et bredere anvendelsesområde, da det modsat tidligere er tilstrækkeligt, at overtrædelsen er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper, hvor der anvendes skydevåben. Tidligere var det et krav, at overtrædelsen var begået med baggrund i en konflikt. Anklagemyndigheden skal bevise, at det *enten* er en lovovertrædelse, der har baggrund i en konflikt, *eller* er egnet til at fremkalde en konflikt, hvor der anvendes skydevåben.⁷²

7.3.1. Egnet til at fremkalde en konflikt

Ved vurderingen af, om en lovovertrædelse er egnet til at fremkalde en konflikt, indgår hvorvidt den ene eller begge grupper er kendt for at besidde skydevåben og anvende disse i forbindelse med konflikter, hvilket vil sige, at hvis en person besidder våben under særligt skærpende omstændigheder, herunder med henblik på at kunne forsvare sig, så kan straffen forhøjes til det dobbelte. Bestemmelsen finder også anvendelse i det tilfælde, at våben indføres i landet ulovligt, eller der opbevares våben i våbenlagre, såfremt det sker helt eller delvist med baggrund i en konflikt med anden gruppe.⁷³

⁷⁰ L 2017-06-08 nr. 672

⁷¹ LFF 2017-04-26, nr. 190, pkt. 1.2

⁷² LFF 2017-04-26, nr. 190, pkt. 2.2.3

⁷³ LFF 2017-04-26, nr. 190, pkt. 2.2.3

Det kan tillægges betydning, om personerne tidligere har besiddet våben eller skudsikre veste, der kan pege i retning af, at personerne kan finde på at anvende disse våben i en konflikt. Det kan tillægges vægt, om der er en anspændt stemning mellem de to grupper, en uenighed i forhold til kriminelle markeder eller i øvrigt aggressivitet. Derudover skal det tillægges vægt, om lovovertrædelsen rent faktisk er egnet til at fremkalde en konflikt efter straffelovens § 81 a. Såfremt der er tale om bl.a. drab, drabsforsøg og vold, vil det anses som nærliggende for at kunne fremkalde en konflikt. Hvis der derimod er sket overtrædelse af straffelovens § 119 eller § 192 a, vil det ikke være lige så nærliggende, at det vil være egnet til at fremkalde en konflikt i § 81 a's forstand. Endvidere kan det indgå i vurderingen, om der på tidspunktet for lovovertrædelsen er en konflikt, men det vil ikke være det afgørende, idet der kan ske lovovertrædelser, der er egnet til at fremkalde en konflikt, selvom der ikke verserer en sådan.⁷⁴

Begreberne *konflikt* og *grupper* skal fortsat forstås i overensstemmelse med gældende ret⁷⁵. *Konflikt* skal forstås bredt, således enhver uoverensstemmelse eller uenighed kan være omfattet, og *grupper* skal forstås som beskrevet i bemærkningerne til lovforslaget, der indførte bandepakke I⁷⁶.

Straffelovens § 81 a ses anvendt i en række trykte domme. Det fremgår af TfK 2019.1173, at anklagemyndigheden havde rejst tiltale for, at de tiltalte havde besiddet to skarpladte puljevåben, herunder en maskinpistol og en pistol, og der var rejst tiltale for straffelovens § 81 a.

Landsretten lagde til grund, vedrørende tilknytningen til Loyal To Familia, at de tiltalte på gernings-tidspunktet var medlemmer, herunder på baggrund af vidneforklaring og dokumentationsrapporter. Landsretten tiltrådte byrettens bemærkninger og anførte, at våbnene blev transporteret til brug for den verserende bandekonflikt, at der var tale om en verserende konflikt *mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten anvendes skydevåben*, hvorfor forholdet var omfattet af straffelovens § 81 a.

Landsretten udtalte vedrørende strafudmålingen, at besiddelse af særdeles farlige skydevåben (f.eks. fuldautomatiske) skal straffes med ubetinget fængsel mellem 3 år og 6 måneder og 4 år, og besiddelse af skydevåben med ammunition (f.eks. halvautomatiske) skal straffes med ubetinget fængsel i 2 år og 6 måneder, jf. forarbejderne til ændringen af straffelovens § 192 a i 2017. Om strafudmålingen

⁷⁴ LFF 2017-04-26, nr. 190, pkt. 2.2.3

⁷⁵ LFF 2017-04-26, nr. 190, pkt. 2.2.3

⁷⁶ LFF 2017-04-26, nr. 190, pkt. 2.2.1

vedrørende straffelovens § 81 a anførte landsretten, at der som udgangspunkt skal ske en fordobling af straffen, jf. forarbejderne. Flertallet stemte for at idømme T1 9 års fængsel og henviste til, at straffen for våbenbesiddelsen isoleret ville være 4 år og 6 måneder. De lagde vægt på, at T1 havde en ledende og koordinerende rolle, samt at våbnene blev transporteret med henblik på anvendelse i den verserende konflikt mellem Loyal To Familia og Brothas, og de tiltalte handlede i forening. Flertallet fandt, at der skulle ske en fordobling af straffen efter hensigten med straffelovens § 81 a, uanset den allerede høje strafposition for våbenbesiddelsen. Flertallet stemte for at idømme T3 8 års fængsel. Flertallet lagde vægt på, at T3 havde haft en underordnet rolle i forbindelse med *anskaffelsen, besiddelsen og transporten*. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf, idet T3 var prøveløsladt med en rests-
traf på 76 dage.

Betingelsen om, at et forhold skal være begået med baggrund i en konflikt eller være egnet til at fremkalde en konflikt førte til en frifindelse for overtrædelse af straffelovens § 81 a i TfK 2019.1450.

Der var rejst tiltale for, at T skulle have begået vold efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1 med baggrund i en voldelig konflikt i Aarhus mellem Trillegårdsgruppen og Kalmargadegruppen.

Byretten dømte for overtrædelse af straffelovens § 81 a under henvisning til, at der ikke på gernings-
tidspunktet var en voldelig konflikt, som det var anført i tiltalen, men forholdet ”*var egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten anvendes skydevåben.*” Byretten fortolkede dermed straffelovens § 81 a således, at fraværet af en igangværende konflikt ikke i sig selv var uegnet til at fremkalde en konflikt. Byretten idømte T fængsel i 1 år. Landsretten nåede frem til, straffelovens § 81 a ikke fandt anvendelse, da det kunne lægges til grund, at der ikke var en verserende konflikt mellem Trillegårdsgruppen og Kalmargadegruppen på gerningstidspunktet, og det kunne efter bevisførelsen ikke lægges til grund, at forholdet havde baggrund i eller var starten på en bandekonflikt. Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 7 måneder.

Af de ovenstående domme kan udledes, at straffelovens § 81 a anvendes i praksis, og at straffen skærpes i betydeligt omfang, når forholdet er omfattet af bestemmelsen. Domstolene følger forarbejderne og fordobler straffen i det tilfælde, der ikke er formildende omstændigheder. Det har også en betydning for strafudmålingen, om der har været tale om en ledende eller en mindre underordnet rolle i forbindelse med håndteringen af våbnene. Det kan udledes af den frifindende dom, at byretten

anvender begrebet *egnet til at fremkalde en konflikt*, hvorfor ordlydens ændring med bandepakke III kan have en faktisk betydning. Afgørelsen viser også, at det kan være en kompliceret bevisvurdering, og at det trods lempelser af bestemmelsen ikke altid er muligt for anklagemyndigheden at løfte bevisbyrden.

7.4. Straffelovens § 81 b

Anvendelse af våben på offentligt tilgængeligt sted, jf. straffelovens § 192 a har en direkte indflydelse på, hvorvidt straffelovens § 81 b finder anvendelse.

7.4.1. Bestemmelsen indføres

Straffelovens § 81 b blev indført med bandepakke III i 2017⁷⁷. Bestemmelsen er et supplement til § 81 a, hvorfor § 81 b kun finder anvendelse i det tilfælde, at forholdet ikke er omfattet af § 81 a. Personer udenfor rocker- og bandemiljøet vil være omfattet af bestemmelsen, således det udelukkende er den kriminelle handling, der kan forhøje straffen og ikke en særlig gruppe af personer, der rammes af strafforhøjelsesreglen. Straffelovens § 81 b kan anvendes på alle overtrædelser af straffeloven, men det forventedes, at det primært ville være sager om drab, legemsangreb af særligt rå, brutal og farlig karakter og forsætlig fareforvoldelse, der ville få mest praktisk betydning.⁷⁸

7.4.2. Anvendelse af skydevåben

Det vil være en betingelse for at anvende straffelovens § 81 b, at der samtidig med overtrædelser af en konkret bestemmelse i straffeloven har været anvendt skydevåben efter straffelovens § 192 a, stk. 1. Det vil sige, at skydevåbnet skal være affyret eller forsøgt affyret.⁷⁹

7.4.3. Begrebet offentligt tilgængeligt sted

Det er ligeledes en betingelse, at overtrædelserne er sket på et *offentligt tilgængeligt sted*. Det er steder, som der er almindelig adgang til, såsom ”*veje, parker, offentlige transportmidler, restauranter, butikker, butikcentre, forlystelsessteder og offentlige kontorer*”. Hvis der f.eks. bliver skudt fra en bil, som er på offentligt tilgængeligt sted, vil det også være omfattet af begrebet. Det er tilstrækkeligt, at handlingen enten er sket fra en person, der befinder sig på offentligt tilgængeligt sted, eller at

⁷⁷ L 2017-06-08 nr. 672

⁷⁸ LFF 2017-04-26, nr. 190, pkt. 2.3.3

⁷⁹ LFF 2017-04-26, nr. 190, pkt. 2.3.3

handlingen er sket mod en person, der befinder sig på offentligt tilgængeligt sted. Hvis en gerningsmand skyder fra en privat lejlighed og ud på gaden, vil det således være omfattet, ligesom det er omfattet, hvis en gerningsmand skyder ind i en privat lejlighed fra gaden.⁸⁰

7.4.4. Straffastsættelse

Straffen bliver skærpet både for så vidt angår overtrædelse af straffelovens § 192 a, men også for selve lovovertrædelsen. Det vil sige, at hvis der bliver begået et drab på offentligt tilgængeligt sted med anvendelse af skydevåben, bliver straffen skærpet for både drabet og brug af våben under særligt skærpende omstændigheder. Straffen kan forhøjes indtil det halve uanset strafferammen. Dog skal straffelovens § 33, stk. 2 stadig finde anvendelse, hvoraf fremgår, at uanset strafforhøjelsesregler kan en straf maksimalt udmåles indtil 20 år. Straffen bliver fastsat af domstolene, som kan lade formildende og skærpende omstændigheder indgå i straffastsættelsen efter de almindelige regler i straffelovens kapitel 10.⁸¹

Randers Regnskov-dommen, som også blev gennemgået under afsnit 4.3, vedrørte også straffelovens § 81 b. Drabet fandt sted på parkeringspladsen ved Randers Regnskov ved brug af skydevåben, og der var derfor rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 237, jf. § 81 b og straffelovens § 192 a, jf. § 81 b. Afhørte erkendte at have skudt og dræbt forurettede, men gjorde nødværge gældende, som blev tilsidesat af retten. Retten lagde til grund, at T3 havde anvendt en pistol til et begå et drab på offentligt tilgængeligt sted, hvorfor straffelovens § 81 b fandt anvendelse. Ved straffastsættelsen var der stemmeulighed, således 10 stemte for at fastsætte straffen til fængsel i 20 år, og to stemte for fængsel i 18 år. Flertallet lagde vægt på, at skydevåbnet var anvendt til drab på offentligt tilgængeligt sted, hvorfor den øvre del af strafskærpsesrammen fandt anvendelse. Straffen blev altså fastsat til 20 år, som maksimalt kan udmåles efter de almindelige regler i straffelovens kapitel 10.

Forinden indførelsen af straffelovens § 81 b ses der at være et lavere straffniveau for drab begået på offentligt tilgængeligt sted under anvendelse af skydevåben.

Af TfK 2018.18/2 fremgår det, at T blev idømt 12 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3 ved at have besiddet et haglgevær på offentligt tilgængeligt sted samt

⁸⁰ LFF 2017-04-26, nr. 190, pkt. 2.3.3

⁸¹ LFF 2017-04-26, nr. 190, pkt. 2.3.3

straffelovens § 237 ved at have anvendt våbnet til at dræbe F. Drabet skete ikke på offentligt tilgængeligt sted, men straffen blev ikke forhøjet, uanset der forinden drabet havde været tale om besiddelse af våbnet på offentligt tilgængeligt sted.

I U 2018.2250 H blev T idømt 15 års fængsel for drab og grov vold, idet T havde dræbt en person med et fuldautomatisk våben på offentligt tilgængeligt sted den 7. juni 2015. Højesteret fraveg udgangspunktet på 12 år for drab, idet der samtidig med overtrædelse af straffelovens § 237 var tale om overtrædelse af straffelovens § 192 a ved at have anvendt en maskinpistol. Højesteret tillagde det endvidere vægt, at T også blev dømt for grov vold ved at have skudt en mand i benet med en hel eller halvautomatisk pistol og derved samtidig havde overtrådt straffelovens 192 a, også i dette forhold.

Der ses alene at være en enkelt trykt dom vedrørende straffelovens § 81 b. TfK 2020.944 omhandlende to tiltalte, der var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, jf. våbenlovens § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 1 og nr. 3, og § 291, stk. 1, jf. straffelovens § 81 b, ved at have besiddet to glatløbet haglgevær samt 169 stk. haglpatroner, ligesom T1 på ukendt offentligt tilgængeligt sted var i besiddelse af haglgeværet, som han afgav skud med flere gange, ligesom de tiltalte i forening på en offentlig rastepads var i besiddelse af begge jagtgeværer, hvor T1 afgav flere skud med det ene haglgevær, og T2 afgav flere skud med det andet haglgevær, hvor de skød huller i et skilt og en metalskraldespand, hvorved der opstod skade til en ikke nærmere opgjort værdi.

Byretten lagde til grund, at idet opbevaringen af haglgeværene med dertilhørende ammunition var sket uaflåst på bopælen, og idet de havde skudt med geværene på offentligt sted, skulle forholdet henføres under straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1 og nr. 3. De tiltalte havde overtrådt straffelovens § 291, stk. 1, under anvendelse af skydevåben, hvorfor forholdet endvidere skulle henføres under straffelovens § 81 b. Straffen blev for T2 fastsat til fængsel i 2 år og 6 måneder, og straffen for T3 blev fastsat til 3 års fængsel. Ved strafudmålingen for begge tiltalte anførte retten, at straffen ikke blev skærpet i henhold til straffeloven § 81 b, idet T2 ikke havde tilknytning til kriminalitet, og haglgeværet var affyret for at prøve det, og for T1 blev straffen ikke skærpet i lighed med T2, fordi geværene var blevet affyret for at prøve det.

Anklagemyndigheden ankede sagen til landsretten med påstand om skærpeelse. Landsretten stadfæstede byrettens subsumption vedrørende straffelovens §§ 192 a og 81 b. I forhold til straffastsættelsen anførte landsretten, at det fremgår af forarbejderne til straffelovens § 192 a, at såfremt et våben er anvendt på offentligt tilgængeligt sted bør straffen fastsættes noget over de strafpositioner, som er udgangspunktet. Af forarbejderne til straffelovens § 81 b fremgår det, at formålet med bestemmelsen i praksis vil være strafforhøjelser i forbindelse med manddrab, legemsangreb af særlig farlig karakter og forsætlig fareforvoldelse. Det forhold, at geværene alene er anvendt til at begå hærværk, gav ikke grundlag for at forhøje straffen. Landsretten stadfæstede strafudmålingen for så vidt angik T2 med 2 år 6 måneder. For så vidt angik T1 blev straffen forhøjet til fængsel i 3 år og 3 måneder henset til forarbejderne til straffelovens § 192 a. Der blev lagt vægt på, at T1 skaffede geværene og den tilhørende ammunition ved et indbrud, og at han to gange skød med geværene på offentligt sted. Straffen blev derved forhøjet med baggrund i straffelovens § 192 a og ikke straffelovens § 81 b.

Straffelovens § 81 b's anvendelsesområde er derved noget indskrænket i forhold til lovens ordlyd. Loven foreskriver, at bestemmelsen kan finde anvendelse på alle overtrædelser af straffeloven, dog med den afgrænsning, at nogle bestemmelser vil være mere nærliggende end andre. Straffelovens § 81 b finder altså, som i ovennævnte dom, anvendelse, men den får ikke betydning rent praktisk for strafudmålingen. Dommen giver udtryk for, at hærværk i hvert fald nok ikke falder inden for strafforhøjelsesreglen i praksis trods anvendelsen af den.

Der er ikke flere trykte domme, der behandler spørgsmålet om, hvorvidt straffelovens § 81 b får en betydning for selve strafudmålingen trods anvendelsen af den. Det giver en vis usikkerhed i forhold til at beskrive gældende ret inden for området. Den manglende praksis må være udtryk for, at bestemmelsen sjældent anvendes, navnlig grundet at det er en subsidiær bestemmelse til straffelovens § 81 a. Det formodes, at når der anvendes skydevåben på offentligt tilgængeligt sted, bliver straffelovens § 81 a relevant, fordi der kan være tale om kriminalitet begået i rocker- og bandemiljø, hvorefter straffelovens § 81 b bliver overflødig.

7.4.5. Bestemmelsen ændres

Straffelovens § 81 b blev ændret i 2019⁸². Formuleringen ændredes fra ”forhøjes indtil” til ”forhøjes med indtil”.

⁸² L 2018-12-18 nr. 1543

7.5. Straffelovens § 81 c

Ved samme lovændring som straffelovens § 81 b blev ændret i 2019, blev straffelovens § 81 c vedtaget⁸³. Med bestemmelsen blev der givet mulighed for at indføre skærpede straf-zoner. Politiet havde i forvejen hjemmel til at indføre visitationszoner i afgrænsede geografiske områder i politilovens § 6, hvor de kunne besigtige personers legeme og køretøjer for at undersøge, om der blev besiddet våben, men der var ikke muligheder for at forhøje straffen på baggrund af lovovertrædelser bestemte steder i landet.⁸⁴

Bestemmelsens formål er, i henhold til bemærkningerne til lovforslaget, at skabe tryghed i de geografiske områder, hvor der foregår utryghedsskabende kriminalitet. Der blev derfor indsat en særskilt bestemmelse i politilovens § 6 a, stk. 1, hvoraf fremgår, at politiet kan udpege et afgrænset geografisk område, hvor der i en bestemt tidsperiode vil være indført skærpet straf-zone. Det er en betingelse for, at politiet kan indføre en skærpet strafzone, at der skal være et ekstraordinært kriminalitetsbillede i området, som skaber utryghed, samt at straf-zonen er egnet til at skabe tryghed i området, jf. stk. 2. Beslutningen om at indføre en skærpet straf-zone skal offentliggøres, indeholde en begrundelse samt angivelse af det afgrænsede geografiske område og tidsrum, jf. stk. 3.⁸⁵

Straffelovens § 81 c, stk. 1 omfatter en række bestemmelser, der, såfremt de overtrædes, kan skabe utryghed i områder, herunder bl.a. vold og trusler mod offentligt ansatte, vidnetrusler, simpel og grov vold, brandstiftelse, overtrædelse af opholdsforbud, deltagelse i slagsmål, trusler, tyveri og indbrudstyveri, afpresning, røveri, hærværk, brugstyveri samt overtrædelse af lovgivning om lov om euforiserende stoffer og våben- og knivloven⁸⁶. Såfremt der bliver begået en lovovertrædelse i en skærpet strafzone, der ikke er omfattet af stk. 1, kan det indgå som en skærpende omstændighed, således at alle andre former for kriminalitet kan blive straffet hårdere, hvis det er egnet til at skabe utryghed i straf-zonen, jf. stk. 2⁸⁷.

⁸³ L 2018-12-18 nr. 1543

⁸⁴ LFF 2018-10-03, nr. 22, pkt. 2.1.1

⁸⁵ LFF 2018-10-03, nr. 22, pkt. 2.1.3

⁸⁶ LFF 2018-10-03, nr. 22, pkt. 2.1.1.1.1-2.1.1.1.9

⁸⁷ LFF 2018-10-03, nr. 22, pkt. 2.1.3.1

7.5.1. Betingelser

Som ovenfor nævnt skal en række betingelser være opfyldt, førend en skærpet straf-zone kan udpeges. Politiet skal have vurderet, at der er et ekstraordinært kriminalitetsbillede i et konkret område, og det skal i væsentlig grad være egnet til at skabe utryghed for de personer, der bor og færdes der. Straf-zonen skal også være egnet til at genskabe trygheden. Det er en politifaglig vurdering, om betingelserne for at indføre en straf-zone er opfyldt⁸⁸.

7.5.1.1. Ekstraordinært kriminalitetsbillede

For at opfylde denne betingelse er det et krav, at der foregår kriminalitet ud over det sædvanlige, forstået på den måde, at der skal være mere kriminalitet, end der plejer i området og i andre sammenlignelige områder. Selvom det skal være egnet til at skabe utryghed i området, er det ikke et krav, at tryghedsfølelsen konkret skal kunne påvises påvirket hos de personer, der bor eller færdes i det konkrete område. Et ekstraordinært kriminalitetsbillede kan, i henhold til bemærkningerne til lovforslaget, ses i det tilfælde hvor en eller flere grupper af utilpassede unge dominerer et boligområde, herunder hvor de unge mennesker fremsætter trusler, afpresser, udøver hærværk og åbenlyst sælger narkotika. Det kan også være nødvendigt med en straf-zone, hvis myndighederne har svært ved at komme ind i områder. Det kan være politiet samt brand- og postvæsen, der bliver mødt af bl.a. vold og stenkast fra personer.⁸⁹

7.5.1.2. Egnet til at genskabe trygheden

Politiet skal vurdere, om en straf-zone rent faktisk er egnet til at genoprette trygheden igen i et konkret område. Det skal derfor indgå i denne vurdering, om straf-zonen kan virke forebyggende, således det kan forhindre personer i at begå kriminalitet samt skabe en normal tilstand i området. Når politiet foretager vurderingen, skal det endvidere indgå, om der kunne være andre tiltag, der ville være mere hensigtsmæssige.⁹⁰

7.5.5.3. Tidsmæssig sammenhæng

En skærpet strafzone skal indføres i umiddelbar tidsmæssig sammenhæng med kriminaliteten i området. Det vil sige, at straf-zonen ikke bør begrundes med kriminalitet, som ligger måneder forud i

⁸⁸ LFF 2018-10-03, nr. 22, pkt. 2.1.3.2

⁸⁹ LFF 2018-10-03, nr. 22, pkt. 2.1.3.2

⁹⁰ LFF 2018-10-03, nr. 22, pkt. 2.1.3.2

tid, idet der skal være tale om forhold, der er aktuelle. Dette bør ses i sammenhæng med, at det er et krav, at det reelt er egnet til at genskabe trygheden. Hvis der indføres en straf-zone flere måneder efter, vil straf-zonen være unødvendig. Politiet kan indføre andre tiltag forinden, såsom styrket SSP-indsats, involvering af boligforeningens medlemmer samt andre lokale frivillige aktører. Såfremt disse indsatser ikke har haft den ønskede effekt, kan politiet på det tidspunkt vælge at indføre skærpet straf-zone i stedet, hvis betingelserne herfor er opfyldt.⁹¹

7.5.5.4 Geografisk afgrænsning

Det er et krav, at en skærpet strafzone vedrører et nærmere afgrænset geografisk område. Det vil sige, at politiet skal fastlægge et konkret område, som fastsættes ud fra de forhold, der begrundet et ekstraordinært kriminalitetsbillede. Det vil være relevant inden for SUB-områder, som politiet har udpeget, hvor der er tale om særligt udsatte boligområder. Det kan også være i andre områder med bymæssig bebyggelse, hvor kriminaliteten stiger usædvanligt, og hvor det påvirker trygheden. Det er ikke tilstrækkeligt, at politiet tillægger karakteren af stedet, og lægger denne til grundlag for at indføre en straf-zone. Der skal foretages en vurdering af, om det er et ekstraordinært kriminalitetsbillede, hvor det i væsentlig grad skaber utryghed. Der kan ikke træffes beslutning om en straf-zone i en hel kommune eller by, så det geografiske område skal være afgrænset til et mindre område, hvor der konkret er behov for at sætte ind, hvorfor det også vil være vanskeligt at forestille sig, at en skærpet straf-zone vil blive indført på landet. Dog er det muligt for en politikreds at indføre flere skærpede straf-zoner, hvis betingelserne er opfyldt i de pågældende områder.⁹²

Indførelse af straf-zoner kan ses i sammenhæng med anvendelse af våben og våbenbesiddelse. Det er således baggrunden for, at Fyns Politi har indført flere skærpede straf-zoner i Vollsmose. Fyns Politi forlængede den 6. februar 2019 en allerede indført straf-zone i Vollsmose med virkning til den 20. februar 2019 med baggrund i en konflikt, hvor der den 29. januar 2019 blev afgivet skud⁹³. Fyns Politi har siden indført flere straf-zoner, bl.a. en strafzone den 18. juni på baggrund af, at der den 17. juni 2020 blev afgivet skud i Vollsmose, som politidirektøren formodede havde baggrund i en konflikt mellem to grupperinger i Vollsmose og Korsløkkeparken⁹⁴. Der blev på ny den 14. november 2020 indført en skærpet strafzone af Fyns Politi. Der blev den 13. og 14. november 2020 afgivet flere skud

⁹¹ LFF 2018-10-03, nr. 22, pkt. 2.1.3.2

⁹² LFF 2018-10-03, nr. 22, pkt. 2.1.3.3

⁹³ Fyns Politi, Indførelse af en skærpet straf-zone i dele af Vollsmose, Odense, bilag 4

⁹⁴ Fyns Politi, Indførelse af en skærpet straf-zone i dele af Vollsmose, Odense, bilag 5

i Vollsmose, som blev formodet at have baggrund i en konflikt mellem grupperinger i Vollsmose, hvor der udover skud havde været slagsmål, og der blev bl.a. fundet tomme patronhylstre. Der var blevet skudt og dræbt en person den 24. juni 2020, som af politiet blev vurderet, havde sammenhæng med skudepisoderne den 13. og 14. november 2020⁹⁵. Afgørelsen om straf-zone den 14. november 2020 blev yderligere forlænget den 23. november 2020 til den 8. december 2020, fordi konflikten endnu er verserende, og politiet mener, at der er mulighed for, at der kan opstå yderligere voldelige konfrontationer *under anvendelse af våben*⁹⁶.

Indførelsen af straf-zonen i Vollsmose fra den 6. februar 2019 til den 20. februar 2019 viste sig at få betydning for udmåling af straffen i utrykt dom fra retten i Odense af 18. december 2019. Anklagemyndigheden havde rejst tiltale mod 5 personer for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, og § 252, stk. 1 og § 266, jf. § 81 a, stk. 1, subsidiært jf. § 81 b, og § 81 c, stk. 1 og stk. 2 ved at have været i besiddelse af et skarpladt skydevåben, der blev affyret flere gange på Bøgetorvet i Odense, hvor der var indført skærpet strafzone. Endvidere var der nedlagt påstand om opholdsforbud, jf. straffelovens § 79 a, stk. 1, 1. pkt., subsidiært stk. 2.

Efter bevisførelsen kunne retten ikke anse det som bevist, at der havde været tale om et rigtigt skydevåben grundet fraværet af tekniske fund, pistolen aldrig var fundet, og der var ikke fundet skudhuller i forurettedes bil. Allerede fordi der ikke kunne ske domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 192 a, kunne der ikke ske domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 81 b. I forhold til straffelovens § 81 a udtalte retten, at det ikke efter bevisførelsen var godtgjort, at der var tale om grupperinger i § 81 a's forstand. Da der ikke kunne ske domfældelse efter straffelovens § 81 a, og betingelserne i øvrigt ikke var opfyldt, blev opholdsbuddet ej heller taget til følge. En af de tiltalte blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 266 ved at have afgivet ét skud med en gas/signalpistol for at skræmme forurettede. Der blev derved idømt 4 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 266, jf. § 81 c som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89.

Skærpede straf-zoner kan dermed ses at have en direkte sammenhæng med våbenbesiddelse og den deraf følgende risiko for anvendelsen af disse i voldelige konfrontationer på steder, hvor der vurderes at være et ekstraordinært kriminalitetsbillede. Det vil således ofte være våbenbesiddelse, der bevirker

⁹⁵ Fyns Politi, Indførelse af en skærpet straf-zone i dele af Vollsmose, Odense, bilag 6

⁹⁶ Fyns Politi, Indførelse af en skærpet straf-zone i dele af Vollsmose, Odense, bilag 7

indførelse af straf-zoner, men det er ikke forudsat, at domfældelse for våbenbesiddelse udløser forhøjet straf efter straffelovens § 81 c, men muligheden for at straffe efter denne bestemmelse, vil i første omgang opstå, fordi der i et konkret område forinden har været voldelige opgør under anvendelse af våben.

7.6 Straffelovens § 79 a – opholdsforbud

Opholdsforbuddet er ikke en strafforhøjelsesgrund men en retsfølge, som kan udløses i forbindelse med rocker- og bandekriminalitet eller idømmes personer med tilknytning til en gruppe, der tilsammen står bag omfattende kriminalitet. Straffelovens § 79 a blev indført i 2017 med undertitlen ”Initiativer mod rocker- og bandekriminalitet”⁹⁷. Bestemmelsen giver mulighed for at idømme et opholdsforbud, såfremt der samtidig sker domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 81 a. Baggrunden for at indføre en bestemmelse om opholdsforbud var, at der skulle sættes hårdt ind over for rockere og bandemedlemmer, således borgere kunne være trygge, hvor de færdes og bor⁹⁸.

7.6.1. Straffelovens § 79 a, stk. 1, 1. pkt.

Det er en betingelse, for at kunne idømme opholdsforbud efter 1. led i bestemmelsen, at der samtidig er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en lovovertrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a. I almindelighed vil der skulle gives et opholdsforbud, hvis der straffes for en bestemmelse omfattet af § 81 a.⁹⁹ Det fremgår af TfK 2020.774, at der som led i domfældelse efter straffelovens § 81 a blev idømt opholdsforbud efter § 79 a, stk. 1, 1. pkt., jf. stk. 3.

Opholdsforbuddet kan også gives sammen med en anden strafferetlig følge end frihedsberøvelse som for eksempel behandlingsdomme efter straffelovens §§ 68 og 69, hvor der sker frihedsberøvelse samt forvaring, jf. straffelovens § 70 og ungdomssanktion, jf. straffelovens § 74 a. Der kan derfor ikke gives opholdsforbud, hvis der alene idømmes bøde eller betinget fængsel, eller hvor der idømmes dom til ambulant behandling eller tilsyn, jf. straffelovens §§ 68 og 69.¹⁰⁰

⁹⁷ L 2017-12-05, nr. 1402

⁹⁸ LFF 2017-10-04, nr. 35, pkt. 2.1.2

⁹⁹ LFF 2017-10-04, nr. 35, pkt. 2.1.3.1

¹⁰⁰ LFF 2017-10-04, nr. 35, pkt. 2.1.3.1

7.6.2. Straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt.

Der kan også gives opholdsforbud, hvis der er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig følge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller lov om våben og eksplosivstoffer, og hvis overtrædelsen er sket i tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, og overtrædelsen er sket som led i den domfældtes tilknytning til gruppen¹⁰¹. TfK 2019.193/1 viser, at retten lagde vægt på, at den tiltalte havde parkeret sin bil med skydevåbnet foran ejendommen Brøndbytoften 11, som efter det oplyste er opholdssted for ”Mexigang”, som er en støttegruppe til Bandidos. Samme sted blev den tiltalte anholdt. Retten fandt det på den baggrund ubetænkeligt at lægge til grund, at pistolen blev besiddet i relation til den tiltaltes tilknytning til Bandidos, hvorfor § 79 a, stk. 1, 2. pkt. for så vidt angår betingelsen om, at kriminalitet skal ske som led i tilknytning til en gruppe personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, var opfyldt.

Dette led i bestemmelsen vil bl.a. finde anvendelse, når der foreligger to eller flere overtrædelser, der opfylder betingelserne for at være bestemmelsen. Det har ingen betydning, om det er flere overtrædelser af samme lov eller af flere love, der er nævnt i bestemmelsen. Det er også uden betydning, om der er domfældt for disse overtrædelser i samme dom eller flere domme. Der kan også gives opholdsforbud ved blot en enkelt overtrædelse, hvis det opfylder betingelserne og medfører en straf på mindst 3 måneders ubetinget fængsel. Her finder kravet om, at forholdet skal være begået som led i tilknytning til en gruppe af personer fortsat anvendelse.¹⁰²

7.6.3. Begrebet ”gruppe af personer”

Begrebet skal fortolkes i henhold til begrebet, som det fremgår af straffelovens § 81 a. Det er derfor ikke et krav, at der er tale om en formaliseret gruppe, som har en fast struktur, herunder fast opholdssted, navn og lignende. Det centrale er, om gruppen har et fælles mål og sigte, og derved har et fast reaktionsmønster som beskrevet i afsnit 7.1.1. Det er dog et krav, at gruppen ikke er opstået i anledning af de forhold, der er til pådømmelse under den konkrete straffesag.¹⁰³

¹⁰¹ LFF 2017-10-04, nr. 35, pkt.2.1.3.1

¹⁰² LFF 2017-10-04, nr. 35, pkt.2.1.3.3

¹⁰³ LFF 2017-10-04, nr. 35, pkt.2.1.3.3

Personerne i gruppen skal tilsammen stå bag omfattende og alvorlig kriminalitet, som navnlig er omfattet af straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller lov om våben og eksplosivstoffer. Andre overtrædelser kan tillægges vægt ud fra en konkret vurdering. Det vil blive tillagt særligt vægt, hvis kriminaliteten er begået af personer, der er ledende eller toneangivende figurer i gruppen.¹⁰⁴

Det er endvidere en betingelse, at den dømte har et tilhørsforhold til gruppen, hvorfor et bekendtskab til enkeltpersoner i gruppen ikke er nok. Det er dog uden betydning, om den pågældende efter ”*gruppens egen selvforståelse er fuldgyldigt medlem, prospect, supporter, hangaround eller probationary*”. Det er den pågældendes tilknytning til gruppen, der er det afgørende. Det vil sige, at såfremt forbrydelsen begås uden sammenhæng eller tilknytning til gruppen, så vil der ikke kunne gives opholdsforbud. Det vil for eksempel være i det tilfælde, hvor en person begår vold eller voldtægt mod en kæreste, hvilket ikke har tilknytning til gruppen.¹⁰⁵

I retspraksis ses dette netop også at blive anvendt i overensstemmelse med lovens forarbejder. Det fremgår af TfK 2019.193/1, at både byretten og landsretten lagde vægt på, at den tiltalte havde tilknytning til rockergruppen Bandidos. Den tiltalte ankede sagen for så vidt angik spørgsmålet om, hvorvidt denne skulle idømmes et opholdsforbud efter straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt. I forhold til spørgsmålet om, hvorvidt den tiltalte var tilknyttet Bandidos, blev der lagt vægt på, at den tiltalte for byretten selv havde forklaret, at denne var ”hangaround” ved Bandidos. Landsretten henviste herved til lovens forarbejder som ovenfor beskrevet, hvorfor det altså ikke havde en betydning for tilknytningen til Bandidos, at han alene var ”hangaround” og ikke fuldgyldigt medlem.

Omvendt blev T i TfK 2020.388/1 frifundet for påstanden om opholdsforbud efter straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt. Sagen handlede om overtrædelse af straffelovens § 132 a, stk. 2 ved at have besiddet eller anvendt et kendetegn for grupperingen Loyal To Familia (LTF), idet T var iført en kasket påtrykt et hvidt ”F”, som er et erstatningskendetegn, der kan henføres til LTF. Byretten udtalte vedrørende overtrædelse af straffelovens § 132 a, stk. 2, at T på gerningstidspunktet var sammen med andre medlemmer af LTF samt fungerede som vagt ved et møde på Blågårds Plads, og at T bar kasketten med hvidt ”F”. Det var byrettens opfattelse, at T var tæt tilknyttet foreningen.

¹⁰⁴ LFF 2017-10-04, nr. 35, pkt.2.1.3.3

¹⁰⁵ LFF 2017-10-04, nr. 35, pkt.2.1.3.2

Byretten henviste til bemærkningerne om T's tilknytning til LTF, samt at lovovertrædelserne, T blev domfældt for, havde en tilknytning til LTF. T ankede dommen til Østre Landsret med påstand om frifindelse, subsidiært formildelse. T forklarede supplerende i landsretten, at han aldrig selv havde haft en tilknytning til LTF, og at han ikke havde været sammen med LTF på Blågårds Plads og ej heller holdt vagt. T forklarede i øvrigt, at han ikke bar kasket. Han havde købt flere kasketter med forskellige symboler på, og han havde også en kasket med et "F", men det var hans opfattelse, at det symboliserede "Frederiksberg". T forklarede også, at han ikke den 13. september 2018 var klar over, at LTF var blevet forbudt, og det blev han først opmærksom på, da politiet oplyste, at det var ulovligt at bære symboler for LTF. Politiassistent P1 forklarede for landsretten, at han ud fra en rapport udarbejdet i januar 2020 kunne oplyse, at de havde fjernet tiltaltes registrering i efteråret 2019. Landsretten stadfæstede byrettens bevisresultat i forhold til overtrædelserne af straffeloven, hvorfor landsretten var enig med byretten i, at han havde båret et symbol, som henviste til LTF. Dog udtalte landsretten i forhold til opholdsforbuddet, at der i henhold til forarbejderne skal være en vis tilknytning, som indebærer, at den pågældende skal have et tilhørsforhold til gruppen som sådan. Enkeltpersoner blot med et bekendtskab til gruppen falder således udenfor tilknytningsbegrebet. Det er en politifaglig vurdering, hvorvidt en person anses som værende tilknyttet en gruppe, jf. de specielle bemærkninger til bestemmelsen. Efter den nye rapport af 23. januar 2020 fra Københavns Efterretnings- og Analysektion og vidnet P1's forklaring, mente landsretten ikke, at T havde en aktuel tilknytning til LTF, og ikke havde haft det siden efteråret 2019, hvorefter T blev frifundet for opholdsforbuddet.

Afgørelsen viser dermed, at den tiltalte skal have en aktuel tilknytning til grupperingen på tidspunktet for domfældelse, således uanset om den tiltalte har haft en tilknytning til grupperingen på gernings-tidspunktet, så kan retten frifinde for anklagemyndighedens påstand om opholdsforbud, såfremt den tiltalte på domfældelsestidspunktet, ikke længere er registreret som bandemedlem. Dette må ses som et supplement til bestemmelsens forarbejder, hvor det ikke fremgår, at der er et krav om, at tilknytningen skal være aktuel.

7.6.4. Konsekvensen af et opholdsforbud

Såfremt en person idømmes et opholdsforbud, vil personen få et forbud mod at færdes og opholde sig i et eller flere afgrænsede områder, hvor lovovertrædelserne er begået, eller hvor en gruppe, som den pågældende er tilknyttet, opholder sig. Den domfældte må ikke opholde sig fysisk inden for området, ej heller ved at passere igennem området. Opholdsforbuddet vil omfatte den eller de kommuner, hvor

lovovertrædelsen, der har ført til domfældelsen, er begået. Fastlæggelsen af den konkrete eller de konkrete kommuner kan herudover være begrundet i, hvor gruppen af personer, jf. § 81 a eller § 79 a, stk. 1, 2. pkt., opholder sig.¹⁰⁶

Når det vurderes, om opholdsforbuddet skal ske for en eller flere kommuner, indgår karakteren, omfanget og grovheden af den kriminalitet, der er begået. Herudover skal det tillægges afgørende vægt, om forbuddet kan forhindre, at den domfældte begår ny kriminalitet. Det vil sige, at kriminaliteten skal have en vis grovhed førend der gives opholdsforbud både i den kommune, hvor kriminaliteten har fundet sted og den kommune, hvor gruppen har taget ophold. Såfremt det er en overtrædelse af mindre alvorlig kriminalitet, som har givet en kortere ubetinget fængselsstraf, kan det føre til, at opholdsforbuddet bør gives for et indskrænket geografisk område, således det ikke påvirker den domfældtes sædvanlige færden, herunder at den domfældte kan blive boende. Opholdsforbuddet vil i det tilfælde få den konsekvens, at den domfældte ikke kan opholde sig og færdes i nærheden af gerningsstedet og/eller opholde sig i nærheden af det område, hvor den gruppe, som den pågældende tilhører, opholder sig. Det vil herefter være en proportionalitetsvurdering, som skal foretages.¹⁰⁷

Dommen som ovenfor nævnt, TfK 2019.193/1, forholder sig endvidere til udstrækningen af det geografiske område for et opholdsforbud. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om, at der skulle idømmes et opholdsforbud principalt for Brøndby Kommune, hvor gerningsstedet var beliggende. Endvidere nedlagde anklagemyndigheden påstand om, at der skulle idømmes et opholdsforbud på adresser i Danmark, hvor Bandidos havde klubhuse. Anklagemyndigheden nedlagde påstanden således, at tiltalte ikke måtte opholde sig i nogen af Bandidos' klubhuse for at undgå muligheden for, at tiltalte kunne omgå opholdsforbuddet ved at skifte klub.

Byretten lagde til grund, at et opholdsforbud i hele Brøndby Kommune ville være for omfattende, uanset at Bandidos havde to opholdssteder i kommunen. Opholdsforbuddet i Brøndby skulle derfor begrænses til Roskildevej, Avedøre Havnevej, Holbækmotorvejen og Motorring 3, som forsvareren havde anført. Retten fandt på samme grundlag, at opholdsforbuddet i Hvidovre og Københavns kommuner skulle begrænses til anklagemyndighedens subsidiære påstand, hvorfor opholdsforbuddet blev begrænset til Kirkegade 8 i Hvidovre, hvor Bandidos havde opholdssted.

¹⁰⁶ LFF 2017-10-04, nr. 35, pkt.2.1.3.4

¹⁰⁷ LFF 2017-10-04, nr. 35, pkt.2.1.3.4

Tiltalte ankede dommen til landsretten for så vidt angik opholdsforbuddet. Tiltalte påstod principalt frifindelse for opholdsforbuddet, subsidiært at opholdsforbuddet blev indskrænket væsentligt. Anklagemyndigheden nedlagde principal påstand om, at tiltalte skulle idømmes opholdsforbuddet i overensstemmelse med den principale påstand for byretten, og subsidiært stadfæstelse for så vidt angik område 1 og for så vidt angik område 2, at der skete domfældelse i overensstemmelse med den subsidiære påstand for byretten. Det fremgår af dommen, at politiassistenten, der havde været med til at udarbejde notatet, forklarede i landsretten, at baggrunden for, at opholdsforbuddet skulle gælde i hele Brøndby Kommune (område 1) var, at tiltalte havde begået kriminalitet i kommunen, hvor både Bandidos' klubhus og Cafe Sixpence er beliggende. Den tiltalte forklarede, at hans kæreste opholdt sig i Holstebro under hendes barselsorlov.

Landsretten anførte i begrundelsen, at udstrækningen af opholdsforbuddet i Brøndby Kommune skulle begrænses til et område i Brøndby og Rødovre kommuner (Brøndbyøster), som det var nærmere afgrænset ved byrettens dom. Landsretten mente, at det ville være en for vidtgående indskrænkning af tiltaltes bevægelsesfrihed, såfremt opholdsforbuddet omfattede hele Brøndby Kommune, og endvidere var det ikke blevet godtgjort, at det af kriminalitetsforebyggende årsager ville være nødvendigt. I forhold til område 2 lagde landsretten vægt på, af hensyn til at opholdsforbuddet skulle forhindre, at tiltalte kunne genoptage sine kriminelle aktiviteter, at forbuddet skulle udstrækkes til et afgrænset areal, hvor Bandidosafdelingen, som tiltalte var tilknyttet, lå, i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand. Landsretten var enig med byretten i, at opholdsforbuddet også skulle omfatte Bandidos' øvrige klubhuse i Danmark. Her lagde landsretten vægt på, at tiltaltes kæreste opholdt sig i Holstebro, og derfor havde tiltalte også en vis tilknytning til Jylland.

Det fremgår ikke af dommen, om landsretten havde forhold sig anderledes til fastsættelsen af opholdsforbuddets område, såfremt tiltaltes kæreste ikke opholdt sig i Jylland, men det må nok tillægges en vis værdi, at landsretten fremhævede det i begrundelsen. Landsretten stadfæstede herefter byrettens dom med den ændring, at opholdsforbuddet i Hvidovre og Københavns kommuner afgrænses af Hvidovrevej, Kirkegade, Eriks Minde Alle, Krogstens Alle og Sønderkær, herunder de nævnte veje. Opholdsforbuddet blev idømt for 4 år og 6 måneder, hvilket viser, at retten har udmålt længden af forbuddet, jf. forarbejderne nedenfor.

7.6.5. Den tidsmæssige udstrækning af opholdsforbuddet

Opholdsforbuddet kan gives på tid fra 1 til 10 år regnet fra endelig dom, jf. straffelovens § 79 a, stk. 4. Fastlæggelsen af den tidsmæssige udstrækning foretages ud fra en konkret vurdering ud fra omstændighederne i sagen. Grovheden og omfanget af kriminaliteten vil være afgørende, herunder hvor lang en straf, der idømmes eller karakteren af den foranstaltning, der idømmes. Det fremgår af bemærkningerne, at der kan opstilles nogle forudsætninger for, hvor lang tid opholdsforbuddet skal gælde. Såfremt der idømmes 1 års fængsel, bør udgangspunktet være, at opholdsforbuddet skal gælde mellem 1 og 4 år. Ved fængsel mellem 1 og 4 år bør forbuddet gælde mellem 3 og 6 år. I de sager, hvor der idømmes mellem 4 og 8 år, bør forbuddet som udgangspunkt gælde mellem 5 og 8 år. Hvis der idømmes fængsel i over 8 år, vil udgangspunktet være, at det skal gælde mellem 7 og 10 år. Det er op til domstolene at foretage en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen, og udgangspunkterne kan derfor fraviges. Dog skal domstolene holde sig inden for minimum på 1 år og maksimum på 10 år.¹⁰⁸

Hvis en person tidligere er idømt et opholdsforbud, kan den pågældende ved en senere dom idømmes yderligere et opholdsforbud, såfremt betingelserne herfor er opfyldt. Det nye opholdsforbud får ligeledes virkning fra endelig dom.¹⁰⁹

7.6.6. Ophævelse af opholdsforbud

Det fremgår af bemærkningerne, at det er tiltænkt, at den dømte kan få indbragt opholdsforbuddet for retten 3 år efter løsladelsen. Det skal foregå således, at den domfældte kan anmode anklagemyndigheden om at indbringe sagen for retten. Såfremt der er særlige omstændigheder, kan Justitsministeriet tillade, at opholdsforbuddet kan indbringes for retten tidligere. Når retten skal vurdere, om opholdsforbuddet bør ophæves, vil der kunne lægges vægt på, om den domfældte har gennemført et exitforløb, og derved har brudt med det kriminelle miljø. Det bør også tillægges betydning, at den domfældte i øvrigt, ikke har begået ny kriminalitet.¹¹⁰

¹⁰⁸ LFF 2017-10-04, nr. 35, pkt.2.1.3.5

¹⁰⁹ LFF 2017-10-04, nr. 35, pkt.2.1.3.5

¹¹⁰ LFF 2017-10-04, nr. 35, pkt.2.1.3.6

7.6.7. Særlig adgang til at opholde sig i opholdsforbuddets område

Der kan være nogle særlige omstændigheder, som bevirker, at den domfældte skal have lov til at opholde sig eller færdes på et område, hvor personen er idømt et opholdsforbud, såfremt personen har et særligt anerkendelsesværdigt formål. Det følger af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, at det er nødvendigt, at der er en mulighed for at gøre en undtagelse til opholdsforbuddet. Politiet kan derved i helt særlige tilfælde give tilladelse til, at en person færdes på et område, som personen ellers ikke måtte, jf. opholdsforbuddet.¹¹¹

7.6.8. Sanktion for at overtræde opholdsforbuddet

Hvis en person overtræder opholdsforbuddet, kan det straffes med fængsel indtil 2 år. Udgangspunktet skal være 60 dages ubetinget fængsel i førstegangstilfælde. Domstolene skal fastsætte straffen ud fra en konkret vurdering af omstændighederne i sagen, hvorfor det foreslåede strafniveau kan fraviges. Straffen fastsættes således efter de almindelige regler i straffelovens kapitel 10.¹¹²

Der ses endnu ingen trykte afgørelser for så vidt angår overtrædelse af opholdsforbuddet.

7.7. Deltagelse i exit-program

Deltagelse i et exit-program kan have positive indvirkninger i forhold til våbenbesiddelse og ophævelse af opholdsforbud. I forbindelse med indførelsen af bandepakke III blev det som led i den politiske aftale af 24. marts 2017 bestemt, at der kan ske tiltalefrafald over for personer, der indleverer deres våben, såfremt personerne deltager i et exit-program. Det er en betingelse, at personen deltager i det nationale exit-program, og at politiet vurderer, at der foreligger en reel intention om at gennemføre forløbet og dermed forlade rocker- og bandemiljøet. Tiltalefrafaldet kan gives uanset om besiddelsen kan medføre straf efter våbenlovens § 10, stk. 1 eller straffelovens § 192 a. Hvis våbnet allerede har været anvendt til kriminelle handlinger, vil det ikke være muligt at give et tiltalefrafald.¹¹³ Hvis en person er blevet idømt et opholdsforbud, kan denne indbringe opholdsforbuddet for retten med henblik på at forbuddet ophæves. Et opholdsforbud kan dermed ophæves, hvis den domfældte har gennemført et exit-program og er helt ude af det kriminelle miljø.¹¹⁴

¹¹¹ LFF 2017-10-04, nr. 35, pkt.2.1.3.7

¹¹² LFF 2017-10-04, nr. 35, pkt.2.1.3.8

¹¹³ Aftale om bandepakke III – Bander bag tremmer af 24. marts 2017, fokusområde 1, pkt. 20, bilag 8

¹¹⁴ Aftale om bandepakke III – Bander bag tremmer af 24. marts 2017, fokusområde 1, initiativ nr. 2, pkt. 5, bilag 8

7.8 Sammenfatning

På baggrund af skyderier, særligt i storbyerne i Danmark, er der indført tre bandepakker. Bandepakkerne er således indført grundet besiddelse og anvendelse af våben. Straffelovens §§ 81 a, 81 b og 81 c har forskellige anvendelsesområder, men fælles for bestemmelserne er, at straffen kan skærpes markant, navnlig i tilfælde, hvor der har været anvendt våben på offentligt tilgængeligt sted eller besiddet våben under særligt skærpende omstændigheder, jf. straffelovens § 192 a.

Dette har for så vidt angår straffelovens § 81 a vist sig i flere afgørelser, herunder TfK 2019.1173, hvor der blev idømt op til 8 og 9 års fængsel for besiddelse af to pistoler, hvoraf en af dem var fuldautomatisk. For så vidt angår anvendelsen af straffelovens § 81 b ses i utrykt dom, Randers Regnskov-dommen, at der blev idømt 20 års fængsel for drab med pistol på offentligt tilgængeligt sted. Forinden indførelsen af straffelovens § 81 b blev der idømt 15 års fængsel for et drab begået med skydevåben på offentligt tilgængeligt sted, under helt særlige omstændigheder og under yderligere anvendelse af våben ved grov vold mod anden person, jf. U 2018.2250 H. Strafniveauet uden helt særlige omstændigheder var 12 år, jf. TfK 2018.18/2, hvor det skal bemærkes, at drabet ikke skete på offentligt tilgængeligt sted, men derimod var der tale om drab med skydevåben samt besiddelse af samme skydevåben under særligt skærpende omstændigheder på offentligt tilgængeligt sted.

I utrykt dom fra retten i Odense ses et klart signal fra anklagemyndigheden om, at når der efter deres opfattelse bliver anvendt skydevåben på offentligt tilgængeligt sted som led i rocker- og bandekonflikter, skal straffes skærpes markant. Alle strafforhøjelsesbestemmelserne blev taget i brug, men blev dog, med undtagelse straffelovens § 81 c, tilsidesat af retten, idet det ikke efter bevisførelsen kunne lægges til grund, at der havde været tale om en ægte pistol, og at der var tale om en gruppe i straffelovens § 81 a's forstand.

Det kan derved ses, at en tiltale for overtrædelse af straffelovens § 192 a kan udløse alle strafforhøjelsesregler, samt at de alle har et samspil med hinanden. Anvendelsen af strafforhøjelsesreglerne afhænger af de konkrete omstændigheder i sagen, men de afhænger også af hinanden, således f.eks. opholdsforbuddet kan afhænge af, om straffelovens § 81 a finder anvendelse, og straffelovens § 81 b afhænger af, om straffelovens § 192 a er overtrådt.

Der kan ikke foretages en direkte sammenligning med de straffe, der tidligere blev idømt for lignende kriminalitet foruden anvendelsen af strafforhøjelsesbestemmelserne, men der kan efter lovens hensigt og praksis lægges til grund, at der er sket en betydelig skærpelse af straffene.

8. Konklusion

Våbenlovens § 10, stk. 1 kriminaliserer en lang række handlinger udover besiddelse, herunder at bære og anvende våben. Strafforhøjelsesreglen i straffelovens § 192 a supplerer med yderligere handlinger, herunder at indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, anvende, tilvirke, udvikle eller med henblik på udvikling forske i. Forarbejderne til bestemmelserne bidrager ikke med en definition af disse begreber udover at det fastlås, at der ikke er et krav om ejerskab i forhold til at kunne besidde et våben. Det kan dog på baggrund af retspraksis konkluderes, at besiddelsesbegrebet skal forstås meget bredt.

Besiddelsesbegrebet omfatter først og fremmest fysisk våbenbesiddelse på gerningsmandens person. Det kan udledes af retspraksis, at for at være omfattet af besiddelsesbegrebet i tilfælde, hvor politiet ikke har opdaget forholdet i gerningsøjeblikket, skal der kunne bevises en tilknytning til våbnet eller en rådemulighed over det. Denne tilknytning kan opstå på baggrund af forskellige omstændigheder, herunder at det bevises, at man har haft ophold på gerningsstedet eller DNA-spor på våbnet. Der er dog et krav om en særlig tilknytning, hvis våbnet findes ved våbenlagre, hvor flere personer har adgang. Der er ikke krav om længerevarende opbevaring, da tilknytning også kan opstå ved helt kortvarige besiddelser.

Det kan ligeledes udledes, at man bliver omfattet af besiddelsesbegrebet, selvom man ikke selv har holdt våbnet, men blot været til stede, hvor en anden har haft eller opbevaret et våben, f.eks. under en transport eller på bopælen, såfremt man har været klar over dets tilstedeværelse og har haft handlemuligheder til at tage afstand fra det.

Besiddelsesbegrebet synes på baggrund heraf at skulle forstås så bredt, at nogle af de øvrige handlinger, som er oplistet i bestemmelserne, synes overflødige. Her tænkes særligt på handlingerne ”at bære”, ”at transportere” og ”at overdrage”.

Ulovlig våbenbesiddelse medfører en mulighed for at anvende strafforhøjelsesreglen i straffelovens § 192 a, såfremt besiddelsen sker under særligt skærpende omstændigheder. Der har i retspraksis udviklet sig et krav om, at besiddelsen har medført en nærliggende risiko for, at det vil blive anvendt til fare for andre, førend forholdet henføres under bestemmelsen. Dette vil altid være en konkret vurdering. Der kan derfor ikke opsættes et facit for, hvornår der er tale om særligt skærpende omstændigheder, hvorfor spørgsmålet også har været genstand for en omfattende Højesteret-praksis på området.

Det kan dog udledes af retspraksis, at der er en række omstændigheder, som ofte indgår i vurderingen. Disse er om gerningsmanden har en aktuel tilknytning eller modsætningsforhold til et kriminelt miljø, hvordan våbnet er opbevaret, hvordan våbnet er anskaffet, og om gerningsmanden tidligere er straffet for personfarlig kriminalitet eller efter våbenlovgivningen. Disse omstændigheder tillægges forskellig vægt, hvor det er tilknytning eller modsætningsforhold til et kriminelt miljø, der synes at tillægges den største vægt i skærpende retning, idet det er denne omstændighed, der skaber den største formodning for anvendelse til fare for andre.

Ulovlig våbenbesiddelse ses at have et politisk fokus i forhold til rocker- og bandekriminalitet. Dette har ført til indførsel af minimumsstraffe og tre bandepakker i henholdsvis 2009, 2014 og 2017, som har medført en række strafskærpelsesregler i straffelovens §§ 81 a, 81 b og 81 c og mulighed for at give opholdsforbud efter straffelovens § 79 a. Når et forhold om ulovlig våbenbesiddelse henføres under straffelovens § 192 a, bliver det muligt at anvende en række af de regler.

Det kan på baggrund af retspraksis konkluderes, at indførelsen af bandepakkerne har medført en markant stigning i strafudmålingerne i sager om ulovlig våbenbesiddelse. Der er således på nuværende tidspunkt en minimumsstraf på 2 år, og med strafforhøjelsesreglerne i straffelovens §§ 81 a, 81 b og 81 c kan straffen fordobles eller stige med indtil det halve, hvilket selvsagt har fået en betydelig påvirkning på strafudmålingen, når der straffes for besiddelse under særligt skærpende omstændigheder. Forinden skærpelserne var strafniveauet for våbenbesiddelse hovedsagligt maksimalt 1 års fængsel, og efter praksis på området ses nu, at der gives strafmaksimum på 20 års fængsel, når der er tale om drab med anvendelse af skydevåben på offentligt tilgængeligt sted, hvorimod det tidligere som udgangspunkt blev takseret til 12 år, når der blev straffet for drab med skydevåben på ikke-offentligt sted og våbenbesiddelse under særligt skærpende omstændigheder ved at have besiddet

våbnet på offentligt tilgængeligt sted forinden drabet. Et drab begået under særlige omstændigheder på offentligt tilgængeligt sted med maskinpistol, hvor der endvidere skete domfældelse for grov vold ved brug af skydevåben blev fastsat til 15 års fængsel. Når der alene straffes for våbenbesiddelse under særligt skærpende omstændigheder f.eks. efter straffelovens § 192 a, jf. § 81 a ses der at være givet op til 9 års fængsel. Udover strafskærpelserne vil opholdsforbuddet finde anvendelse hovedsageligt i forbindelse med straffelovens § 81 a eller kriminalitet begået som led i en gruppe, som vil være en retsfølge, der ikke tidligere har fundet anvendelse.

Samlet kan det konkluderes, at der ikke kan udledes en egentlig definition af besiddelsesbegrebet, men at det suppleres af praksis. Begrebet *særligt skærpende* indeholder forskellige momenter, og der skal foretages en konkret vurdering, hvor det efter analysen kan udledes, at retstilstanden har ændret sig efter Højesterets afgørelse (U 2020.499 H), da der nu foretages en anden vægtning af momenterne end tidligere. Med indførelsen af strafskærpelserne er det blevet særligt relevant, hvorvidt man ifalder strafansvar efter våbenloven eller straffeloven, idet straffelovens § 192 a udløser en række skærpelser, der har ændret retstilstanden betydeligt.

9. Retspolitiske overvejelser

Projektet har givet anledning til en række retspolitiske overvejelser.

Indførelsen af minimumsstraffe skabte politisk diskussion, da der var uenighed om, hvorvidt minimumsstraffe har den tilsigtede virkning. SF fremførte, at strafudmåling bør fastsættes af domstolene, og med indførelse af minimumsstraf kan domstolene ikke nuancerer straffen, således nogle straffesager vedrørende våben vil få et udfald, der ikke har været hensigten med minimumsstraffen, fordi forholdets grovhed ikke stemmer overens med formålet. SF mente derfor, at der alene skulle indføres minimumsstraffe, når der var tale om anvendelse af våben på offentligt tilgængeligt sted, da en gerningsmand, der ville begå en sådan type af kriminalitet, burde fjernes fra samfundet og derved en konflikt kunne nedtrappes. SF mente ikke, at minimumsstraffen burde finde anvendelse på forhold, der efter sin grovhed ikke kunne afspejle en straf på daværende mindst 1 års fængsel.¹¹⁵

¹¹⁵ Tillæggsbetænkning til lovforslag L 211

Det er i projektet blevet belyst, at retstilstanden for våbenbesiddelse efter straffelovens § 192 a ikke altid er åbenbar. Straffesager tager generelt udgangspunkt i de konkrete omstændigheder, men det er særligt relevant, at der er en klar retstilstand, når der i loven bliver fastsat et højt strafniveau. Anvendelsesområdet i straffelovens § 192 a synes også at være bredt, idet adskillige situationer er nævnt, men ud fra praksis anvendes begrebet ”at besidde” hovedsagligt, hvorfor lovgivers oplysning ikke virker anvendelig i praksis.

Netop de synspunkter giver anledning til at overveje, hvorvidt minimumsstraffe har en virkning efter hensigten på de gerningsmænd, som skulle idømmes hårde straffe for at blive sat bag tremmer, imens der verserer konflikter i rocker- og bandemiljøet, og om strafniveauet for personer, der ikke er en del af miljøet, er urimeligt. Formålet med indførelsen af minimumsstraffe har formentlig været dels nødvendigheden af at indføre videre mulighed for varetægtsfængsling og derved fjerne personen fra konflikten, dels at vise befolkningen, der har været præget af utryghed grundet skyderier, at regeringen har taget det alvorligt, og dermed indført tiltag for at sikre befolkningens retsfølelse.

Det fremgår af bilag 9, at sigtelser for våbenbesiddelse har været stabilt eller faldende i årene mellem 2009 og 2016, men at der i 2017 og frem er en stigning i antallet af sigtelser. Antallet af skudepisoder i offentligt rum kan have haft en påvirkning på tidspunktet for strafskærperne. Det ses således, at der var 67 skudepisoder i 2009, 55 skudepisoder i 2013 og 87 skudepisoder i 2017, hvor der forinden i 2015 alene var 17 skudepisoder. Bandepakkerne har været en reaktion på de mange skudepisoder, men uanset indførsel af bandepakke I steg antallet af skudepisoder igen, og det samme gør sig gældende for antallet efter indførslen af bandepakke II. Bandepakkerne har på den baggrund, ud fra Rigspolitiets opgørelse af skudepisoder, ikke haft en længerevarende virkning, hvor skudepisoderne siden har kunnet bringes til ophør.

Dette rejser spørgsmålet om, som også anført i indledningen, hvorvidt der bør være mere fokus på forebyggelse og mindre fokus på straf. Strafskærpelse er en løsning, som virker nu og her, men er det løsningen på ulovlig våbenbesiddelse og bande- og rockerkriminalitet?

Litteraturliste

Litteratur

- Evald, Jens (2016). Juridisk teori, metode og videnskab, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1. udgave, 1. oplag
- Nielsen, Gorm Toftegaard, Thomas Elholm og Morten Niels Jakobsen (2017), Kommenteret straffelov – Speciel del, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 11. udgave, 1. oplag
- Munk-Hansen, Carsten (2018). Retsvidenskabsteori. Djøf Forlag. 2. udgave
- Munk-Hansen, Carsten (2017). Den juridiske løsning – introduktion til juridisk metode. Jurist- og Økonomforbundets Forlag. 1. udgave.
- Rigsadvokatmeddelelsen (2020), Sanktionspåstande i våbensager

Hjemmesider

- www.karnovgroup.dk
- <https://jyllands-posten.dk/politik/ECE9563771/kritik-bandepakke-er-meget-indgribende-over-for-indsatte/> (Senest besøgt 3. december 2020)
- <https://www.advokatsamfundet.dk/Service/Publikationer/Tidligere%20artikler/2020/Advokaten%201/Advokaten%201%20Dna%20i%20straffesager.aspx> (Senest besøgt 3. december 2020)
- <https://www.advokatsamfundet.dk/Service/Publikationer/Tidligere%20artikler/2020/Advokaten%201/Advokaten%201%20Dna%20i%20straffesager.aspx> (Senest besøgt 3. december 2020)
- <https://www.tv2lorry.dk/region-hovedstaden/ny-bandepakke-moder-kritik-kriminelle-kan-ikke-udelukkes> (Senest besøgt 3. december 2020)
- https://statistik.politi.dk/QvAJAXZfc/.opendoc.htm?document=QlikApplication%2F2999_Public%2FPublic_IndsatsResultater.qvw (Senest besøgt 3. december 2020)
- <https://politi.dk/statistik/bander-og-rockere> (Senest besøgt 3. december 2020)

Artikler

- Staal, Eva, Dna som bevis i straffesager, hvor en matchend dna-profil er det eneste, der knytter tiltalte til gerningsstedet eller forbrydelsen (TfK 2011.515)

Love:

- L 1997-06-10 nr. 411
- L 2008-06-17 nr. 500
- L 2009-06-12 nr. 501
- L 2014-06-25 nr. 733
- L 2017-05-22 nr. 494
- L 2017-06-08 nr. 672
- L 2017-12-05 nr. 1402
- L 2018-12-18 nr. 1543

Forarbejder

- L 211-samrådsspørgsmål A
- Tillægsbetænkning til lovforslag L 211
- LFF 1996-11-28 nr. 98
- LFF 2009-04-29, nr. 211
- LFF 2014-01-15 nr. 112
- LFF 2017-02-22, nr. 139
- LFF 2017-04-26, nr. 190
- FT 2007-08, 2. samling, Tillæg A, side 5985

Praksis**Højesteret**

- U 2010.2548 H
- U 2010.2552 H
- U 2011.3439 H
- U 2011.3442 H
- U 2011.3447 H
- U 2011.494 H
- U 2011.502 H
- U 2011.504 H
- U 2014.2935 H

- U 2018.2250 H
- U 2020.1254 H
- U 2020.499 H

Landsretterne

- TfK 2013.657
- TfK 2018.1053/2
- TfK 2018.18/2
- TfK 2019.1173
- TfK 2019.1450
- TfK 2019.193/1
- TfK 2020.384
- TfK 2020.388/1
- TfK 2020.492
- TfK 2020.716
- TfK 2020.720
- TfK 2020.774
- TfK 2020.944
- TfK2017.341
- TfK2019.1224/2
- U 2009.2859
- U 2020.781

Utrykte domme

- Dom af 14. december 2018 afsagt af retten i Randers (Randers Regnskov-dommen)
- Dom af 18. december 2019 afsagt af retten i Odense (Vollsmose-dommen)